

jin̄kori: «Ɔwo i nyi əvinyə vəvə; əjji nə η də əwun əwo.»¹² Àka àka a, Gb̀̀ngb̀̀n a tutu Yesu yi zogb̀̀ji.¹³ Yesu nɔ zogb̀̀ji nə ηkəkə hoka, i rɛgba te e kprɔ. Ɔ nɔnə əgbəmə ran wo mə, i Mawu ηdotɔwo na lə d'alo ɛ.

Yesu yɔ əhweləto amənə

(Matie 4:12-22; Luka 4:14-15)

¹⁴ Kə wo lə Jaan də gakpamə jrɔ a, Yesu yi Galilee, i tɔ əηə nyɔə Mawutɔ a dodo.
¹⁵ I nu bə: «Ɔgaa mə va, i Mawufioɔɔɔɔɔ a təbɔ. Mi trɔ jimə, i mi a xɔ əηə nyɔə a sə.
¹⁶ Yesu lə to Galilee tɔ a to, i kprɔ Simɔw kidə nɔvia Andre i wó lə da əɔɔ də əto mə, əhweləto i wó nyi.
¹⁷ Yesu nu nə wo bə: «Mi kprɔηdo, na kprami, i mi a kprɔnə amə wo va η, sigbə mi lə nə əhwe a.»
¹⁸ Zedeka a, wó gbə wo ɔwo ɔɔ, i kprɔ ɛ do.
¹⁹ Kə i gboyi ηkɔ hɔɔɔka a, ɔ kprɔ Jakə, Zebede via, kidə nɔvia Jaan, i wo ca wo lə wo tɔjihun mə, i lə gra wo ɔwo do.
²⁰ Àka àka a, Yesu yɔ wo; i wó daci wo dada Zebede ɔɔ də ətɔjihun a mə kidə ye dɔwɔtɔ wo, i kprɔ Yesu do.

Yesu nya gb̀̀ngb̀̀n vɔen lə ηucu ɔeka ji

(Luka 4:31-37)

²¹ Yesu kidə ye dəkprɔviwo yi Kapenawumù. I Jifu wo gb̀̀ngb̀̀nzangbə a, Yesu ɔwo wo bɔbɔxo, i tɔ ənu kprakpra amə wo ji.
²² Ye nu kpramə kpacawo, ɔwo ɔ lə kpra ənu wo kidə əce kprakpra, kprɔ η nyi sigbə əsəkpramətɔwo tɔ ənə o.
²³ ηucu ɔeka lə wo bɔbɔxo a, i gb̀̀ngb̀̀n vɔen ləji; i i də əxa bə: ²⁴ «Nukee ə lə ji nə mi, Yesu Nazaretitɔ? Ɔ va i kaa vɔmi i a? η ɔəsi Amə kə ənyi a: Ɔwo i nyi, Amə Kɔkɔ kə Mawu dɔ ɔɔɔ a!»
²⁵ Yesu ɔəgbə də e vəvə ɔə bə: «Vin xwui i na do lə ηucu a mə.»
²⁶ Gb̀̀ngb̀̀n vɔen a, hunhun i kidə əgan i do lə ηucu a mə, i i də əxa ganjan ɔeka.
²⁷ Ɔ kpacə wo see, i wo lə ka wo ɔekiwo sə bə: «Nukee i nyi hunna? Ɔnukpramə yeyee kidə əce kprakpra bu kə sa! Ɔ ɔənə əgbə də gb̀̀ngb̀̀n vɔen wo, i wó sə nə ətonu nə ɛ!»
²⁸ Zedeka a a, ye ηkɔ gban to Galilee kan a see mə.

Yesu vɔ əɔɔ nə dɔnɔ sùgbɔ

(Matie 8:14-17; Luka 4:38-41)

²⁹ Kə Yesu lə do lə bɔbɔxo a, ye kidə Jakə, Jaan vayi Simɔw kidə Andre ye xo mə.
³⁰ Simɔw ə sinɔ lə vùvùgan dɔ i mre ɔɔ, àka àka a, wo nu ye nyɔ nə Yesu.
³¹ Yesu tə bɔ ɛ, i lə alɔ nə ɛ, i cɔ ɛ co; vùvùgan a vɔ nə ɛ, i i tɔ wo məjro xɔxɔ.
³² Fienyigbɔ kə nyidɔn jəmə jrɔ a, wo kprɔ dɔnɔ wo kidə amə kə gb̀̀ngb̀̀n vɔen lə d'aya nɔ awo see va gbɔ.
³³ I əɔɔgan mə tɔwo see va bɔ də əxo a gbonu.
³⁴ I i vɔ əɔɔ nə amə sùgbɔ kə lə əɔɔ ɔəsiɔɔ ɔɔ a, i gbə nya gb̀̀ngb̀̀n vɔen sùgbɔ, i η gbə gb̀̀ngb̀̀n vɔen awo ɔɔ i wo xonu o; ɔwo wó ɔəsi i.

Yesu nu Mawu nyɔ to Galilee kan mə

(Luka 4:42-44)

³⁵ Lə ηgbangbansigbɔ a, Yesu co i vayi lefi amə ɔeken η lə a o, i tɔ əɔɔ xoxo leena.
³⁶ Simɔw kidə ye kprənawo tɔ ɛ jiji.
³⁷ Kə wó kprɔ ɛ a, wó nu nə ɛ bə: «Amə wo see lə ji əwo.»
³⁸ I i nu nə wo bə: «Mi va mi a yi əfibu, lə bota kə lə mi a kprɔɔkəwo mə, kina a maa nu Mawu nyɔ leena, ɔwo ye i dɔ i η do.»
³⁹ I i to Galilee kan see mə i na lə nu Mawu nyɔ to wo bɔbɔxo wo, i na gbə lə nya gb̀̀ngb̀̀n vɔen wo.

Yesu vɔ əɔɔ nə dɔjɛnnɔ ɔeka

(Matie 8:1-4; Luka 5:12-16)

⁴⁰ ηucu dɔjɛnnɔ ɔeka va Yesu gbɔ, i jəkroji də ηkɔ nə ɛ, i də akprə nə ɛ bə: «Nə i jro o a , aa vɔɔɔ η.»
⁴¹ Yenu ɔu əɔɔnnù nə Yesu, i i talɔ ɛ. I nu nə ɛ bə: «Ɔ jrɔ η, tɔɔ na vɔ.»
⁴² Zedeka a, dɔjen a co lə ji, i əɔɔ a vɔ nə ɛ.
⁴³ Yesu nya ɛ zedeka i

xonu nə ε vənəqə bə: ⁴⁴«Hən aye, nə ɣ ka a nu ənu kə ɣ wɔ a, nə amə qə o. Vɔ a, yi i ve disa qekiwo nə Mawuvɔsato wo i na gbə sa əvɔ kə Moyizi bə wo a sa a, nə tɔɔqidi, nə wo a va sə qə kunu.» ⁴⁵Vɔ a, kə i yi a, i tɔ ənu kə jɔ a nunu nə amə qəsiadə, cagbə hunnatɔ a, Yesu ɣ ka gbə tə ɣ disa qeekia lə ədùgan qə mə o, i a gbɔjen i na ve ci əzɔge ləfi amə qə ɣ lə a o. I amə wo na lə va gbɔ co əfisiafi.



Wo cɔ dɔnɔ to ɔxɔta ɔi dɔ Yesu ɔkɔmɛ (2.4)

Yesu vɔdɔ nɛ kprɔbɔnɔ ɔɛka

(Matie 9:1-8; Luka 5:17-26)

2¹ Lɛ ɔkɔkɛ ɔɛwɔ ɔgbɛ a, Yesu vayi Kapenawumu, i amɛ wo sɛ bɛ ɛ lɛ ɔxomɛ. ² I wo da ɔhwɛ, i va bɔ dɛ leena, i toho xa kɔkɛ sɛ yi ɔgbo a nu, i Yesu na lɛ nu Mawu nɔɔ nɛ wo. ³ Amɛ ɔɛkawo hɛn kprɔbɔnɔ ɔɛka gbɔnɔ nɛ Yesu, i amɛ amɛnɛ kikee ɔɛ. ⁴ Kɛ ɔhwɛ a sɔgbɔ i wo ɔ ka tɛ ɔ cɛ ɔɛ ɔɛ Yesu gbɔ o a, wo ve ra ɔxɔ kɛ mɛ i lɛ a, i ɔɛ ɔdo ɔɛka dɛ lefi Yesu lɛ a, i cɔ ɔba kɔji kprɔbɔnɔ a mɛɛ do a to leena ɔi dɛ ɔkɔmɛ nɛ Yesu. ⁵ Kɛ Yesu kprɔ wo xɔsɛ a, ɛ nu nɛ kprɔbɔnɔ a bɛ «Evinɔyɛ, wo cɔ tɔɔ ɔɛɔjɔjɔwɔ sɛ kɛ o» ⁶ ɔsɛkpramɛtɔ ɔɛkawo Kanrɛn dɛ leena ɔɛ, i lɛ nu dɛ aye mɛ bɛ: ⁷ «Nukeejɔ i ɔjucu hunna lɛ xonu ɔnɛ? ɔ lɛ nunɔɔ dɛ ɔɛɔɔ nɛ Mawu, Mɛɛ i la tɛ ɔ cɔ ɔɛɔjɔjɔ kɛ amɛ zɛn lɛ Mawu ɔ?» ⁸ Yesu mɔɔjɔ wo susumɛ zɛɔɛka, i byɔ wo sɛ bɛ: «Nukeejɔ i mi lɛ bu ɔnu hunna wo dɛ aye mɛ koo?» ⁹ Nɛ wo a nu nɛ kprɔbɔnɔ a bɛ: "Wo cɔ tɔɔ ɔɛɔjɔjɔwɔ kɔwɔ" nɔmi "cɔ, cɔ tɔɔba, i zɔn" ɔɛɛ, kɛ i bubɔ wu ɔɛɔ? ¹⁰ Vɔ a, ɔ jɛ bɛ mi a nya bɛ, ɔgbɛtɔ ɔvi a wɔ ɔɛɛ ɔɛ, i la cɔ ɔɛɔjɔjɔwɔ kɛ amɛ lɛ anyigbanji.» Kina a, i va nu nɛ kprɔbɔnɔ a bɛ: ¹¹ «[ɔ] ɔɛgbɛ nɛ wo, cɔ, i cɔ tɔɔba i yi tɔɔxomɛ.» ¹² Zɛɔɛka a ɔjucu a cɔ, i cɔ yeɔba, i do lɛ amɛ wo see ɔkuvimɛ, ɔjiwun nɛ amɛ ɔɛsiadɛ, i wo lɛ cɔ kafukafu nɛ Mawu bɛ: «Mi ɔ kprɔ ɔnu kila mɔki kprɔ gbɛɔɔ o!»

Yesu yɔ Ləvi

(Matie 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ Yesu gbə trɔva yi Galileeto a to. Amə wo lə əhwà va gbə i i lə kpra ənu wo. ¹⁴ Kə i di vayiko a, ə kprɔ Ləvi^a, Alfeə əvi a, i i kanrən də ətahojɔ toho dɛ. Yesu nu nə ɛ bə: «Kprɔŋdo!» Ləvi co i kprɔ ɛ do. ¹⁵ Yesu va lə dɔnu lə Ləvi ə xomə, i ətahojɔtɔwo kidə àgɔjɔtɔwo lə dɔnu kidə Yesu kidə ye dəkprɔviwo, dɔ wo sùgbə i kprɔ ɛ do. ¹⁶ I əsəkpramətə kə lə Farizitə wo hacocomə a wo kprɔ bə, ə lə dɔnu kidə àgɔjɔtɔwo kidə ətahojɔtɔwo, wo va lə nu nə ye dəkprɔviwo bə: «Nukeejɔ! I i lə dɔnu kidə ətaho jɔtɔwo kidə àgɔjɔtɔwo?» ¹⁷ Kə Yesu sə a, i nu nə wo bə: «Í nyi amə kə lə nyɔŋgbin dɛ a wo, i hinya doto o, vɔ a, amə kə l'ədò dɛ a wo i; ŋ nyi amə jɔjɔwo yɔgbə i ŋ va o, vɔ a, àgɔjɔtɔwo i.»

Yesu xonu də ənu brabra ŋ

(Matie 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Jaan Mawucilənamətə ye dəkprɔviwo kidə Farisitəwo lə branu gbədəka. Wo va nu nə Yesu bə: «Nukee jɔ, i Jaan ədəkprɔviwo kidə Farizitəwotɔ na lə branu, i tɔdəkprɔviwo í dɛ branɔ o?» ¹⁹ Yesu xɔgbə nə wo bə: «Mí a tə í nu nə amə kə wo yɔ va nyɔrun kprɔkprɔ toho a wo bə wo a branu, gəkəmə nyɔrun dətɔ a, kprɔtɔ dɛ lə wo gbə a a? Wo í ka tə í branu gəkəmə nyɔrun dətɔ a kprɔtɔdɛ lə wo gbə a o. ²⁰ Vɔ a, azan dəwo, la va, i wo a va cɔ nyɔrun dətɔ a yi, lə azan hunna wo mə a, wo co wo a branu.» ²¹ «Amə də ŋ ran nə avɔn yeyee sə tɔnɔ də awu xoxomə o, nə wo wɔ nə a, avɔn yeyee a, la gbə vu xoxo a, i xoxo a y'ədo lagbə kəkə kprə e. ²² I amə də ŋ cɔ nə vɛn yeyee i se kɔnə də ayugro xoxo mə o; nə wo wɔ ənə a, vɛn a la cɔ ayugro a sə wo, i vɛn a kidə ayugro awo see la gu amə. Vɔ a, vɛn yeyee a, ayugro yeyee mə i wo dɔ nə ɛ do.

Yesu xonu də Jifuwo gbɔngbɔnzan ŋ

(Matie 12:1-8; Luka 6:1-5)

²³ Lə gbɔngbɔnzan Jifuwotɔ dɛka gbə a, Yesu to əbo kə mə wo do ənuku do dɛ a va yikɔ, kə wo lə zɔn əmɔ a, ye dəkprɔviwo na lə ji ənuku a wo dɔ. ²⁴ Farizitə wo nu nə ɛ bə: «Kprɔ! Nukeejɔ, i wo lə wɔ ənu kə əsə ŋ na gbə, bə wo a wɔ lə gbɔngbɔnzangbə a o?» ²⁵ I i nu nə wo bə: «Mí í hrən ənu kə Davidi wɔ gəkəmə fifə lə e, i i lə ji ənuɔɔɔ, ye kidə ye kprɔdotɔwo e a? ²⁶ Í dɔ Mawuxomə lə Mawuvsatɔgan Abyataa gəmə, i dɔ kprɔnɔ kə wo sə sa əvɔ dɛ nə Mawu a, kprɔ amədəken í wɔ àcɛ dɛ i la dɔ zən lə Mawuvsatɔ wo ŋ o, i gbə na amə kə lə kidə e awo.» ²⁷ I i nu nə wo bə: «Wo wɔ gbɔngbɔnzan nə àgbətɔ i, vɔ a, wo í wɔ àgbətɔ nə gbɔngbɔnzan o, ²⁸ Kina i dɔ Àgbətɔ Əvi a kpace nə gbɔngbɔnzan.»

^a2.14 Levi i wo gbə yɔ nə bə Matie.

Yesu vɔ ɛ̀dɔ̀ nɛ ɲucu kɛ alɔ kusɛ nɔ a ɖɛka lɛ gbɔ̀ngbɔ̀nzangbɛ

(Matie 12:9-14; Luka 6:6-11)

3¹ Yesu gbɛ va ɖo bɔbɔxo a, i ɲucu ɖɛka leena i alɔ kusɛ nɛ ε. ² Wó cɔ ɲukvi dɛ Yesu ji ɖɛ kpɔ bɛ a vɔ ɛ̀dɔ̀ nɛ ɲucu a lɛ gbɔ̀ngbɔ̀nzangbɛ ma, cagbɛ wo a dovɔɛn. ³ Yesu nu nɛ amɛ kɛ alɔ kusɛ ɖɛ nɔ a bɛ: «Co jɛtɛ dɛ doɲdomɛ leena.» ⁴ I i nu nɛ wo bɛ: «Nukee i ɛsɛ nagbɛ bɛ wo a wɔ lɛ gbɔ̀ngbɔ̀nzangbɛ ko? wo a wɔ ɛnyɛ a, nɔmi wo a wɔ ɛvɔɛn? Wo a xɔ amɛ gan a, nɔmi wo a gbɛ amɛ ɖɛ nɛ a ku.» Vɔ a, wó vin ɖɛ. ⁵ Ɖnɛ a, xomɛfyɛn lɛ Yesu dɛ ɛto kɛ wo tri a ɲ, i i kpɔwo xixrado vayi, i nu nɛ ɲucu a bɛ: «Vru ta alɔ!» Ɖ vru ye lɔ i ɛ̀dɔ̀ vɔ nɛ ε. ⁶ Farizitɔ wo do lɛ Jifuwɔ bɔbɔxo zɛɖɛka, i ve doogo kidɛ amɛ kɛ lɛ ɛfyɔ Erodu ji awo, i wo ɖɛ susu dɛ Yesu ɲ nɛ wo a kpɔ ɛmɔ i a wu i.

Amɛ sùgbɔ ɖɛkawo lɔ àhwà va Yesu gbɔ

(Matie 4:25; 12:15-16; Luka 6:17-19)

⁷ Yesu kidɛ ye ɖɛkpɔviwo gbo yi Galileetɔ a to, amɛ sùgbɔ wo lɔ àhwà kpɔ ε do co Galilee kan mɛ kidɛ Judee kan mɛ; ⁸ amɛ ɖoo co Jɛrizalemù dugan mɛ kidɛ Idume kan mɛ, sɛ kpɔnɛ amɛ kɛ lɛ Judeen tɔ ɲgbɛ awo, amɛ ɖoo co Tii kidɛ Sidɔn kan mɛ, amɛ sùgbɔ buwo va bɔ ɖɛgbɔ, ɖo wo sɛ ɛnu kɛ i lɛ wɔ awo see. ⁹ Ɖ nu nɛ ye ɖɛkpɔvi wo bɛ wo a cɔ ɛtɔjihun ɖɛka ɖɛ nɛ ye, cagbɛ nɛ amɛ wo ɲ ka fyɔ ε o. ¹⁰ Ɖo kɛ i lɛ vɔɖɔ nɛ amɛ sùgbɔ wo a, amɛ kɛ leena i gbɛ lɛɖɔ ɖɛ awo see na lɛ zɔɲji i na talɔ ε. ¹¹ Nɛ gbɔ̀ngbɔ̀n vɔɛn wo kpɔ ε a, wo a jɛkro dɛ ɲkɔ nɛ ε, i na d'axa bɛ: «Mawu vi i ɛ nyi!» ¹² I Yesu na gbɛ nɛ wo vɛvɛɖɛ, nɛ wo ɲ kaa ɖɛ e disa o.

Yesu can amɛɖɔɖiɖa amɛwivɛ awo

(Matie 10:1-4; Luka 6:12-16)

¹³ Yesu va ra ɛtoji, i yɔ amɛ kɛ i lɛ ji a wo. I wó yi gbɔ. ¹⁴ I i can amɛ amɛwivɛ lɛ wo mɛ, i na ɲkɔ wo bɛ: "Amɛɖɔɖiɖa" nɛ wo a nɔ ɛdu kidɛ e i a lɛ dɔ wo yi Mawu ɲɔ nu gbɛ. ¹⁵ I na wo ɛɛ nɛ wo a nya gbɔ̀ngbɔ̀n vɔɛn wo. ¹⁶ Amɛ amɛwivɛ kɛ i can a wo kɛ: Simɔɔ kɛ Yesu na ɲkɔ bɛ pyɛe a, ¹⁷ Jakɛ kidɛ nɔvia Jaan zɛɖɛɛ ɛviwo, kɛ Yesu na ɲkɔ wo bɛ Boanegesi, ye gɔmɛ i yi "Amɛ kɛ ɖɛ nɛ gbɛ sigbɛ ɛɛɛɛgbɛ ɛnɛ" ¹⁸ Andre, Filipu, Batelemi, Matie, Tɔma, Jakɛ Alufe ɛvi a, Taɖee, Kidɛ Simɔɔ kumarin jɛ dɛ ɛduji tɔ a, ¹⁹ kidɛ Juda Isikariotɛ, kɛ ka va sa Yesu a.

Yesu yetɔwo kava kpɔ ε

²⁰ Yesu trova àxo mɛ, i amɛ wo gbɛ lɔ àhwà va bɔ d'ɛgbɔ, kɛkɛ Yesu kidɛ ye ɖɛkpɔviwo ɲ ka tɛ ɖunu kpɛtɛ o. ²¹ Kɛ yetɔwo s'ɛnɛ a, wo va, i ka va kpɔ ε dɛ ɛgan ɲ. Ɖo wo bubɛ "ɛ lɛ jɛ cuku i."

Yesu xonu dɛ ɛvɔɛn kɛ wo do e a ɲ

(Matie 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

²² Ɖsɛɖɔwɔtɔ kɛ va co Jɛrizalemù awo lɛ nu bɛ: «Bezɛbulɛ, gbɔ̀ngbɔ̀n vɔɛn wo gan i lɛ Yesu mɛ.» i «ye i i sɛ nya nɛ gbɔ̀ngbɔ̀n vɔɛn wo.» ²³ Yesu yɔ wo va, i do ɛlo nɛ wo bɛ: «Nɛ Regba a nya ɖɛkia mɔ? ²⁴ Nɛ ɛfyɔɖuxo ɖɛ, co nɔ dɛ ɖɛkia ji a; ɛfyɔɖuxo hunna ɲ ka tɛ rikɛ o. ²⁵ Nɛ àxo ɖɛ mɛ tɔ wo lɛ, i ɛgbɛ ɲ Ɖɛdu nɛ wo o, àxo hunna ɲ ka tɛ ɲ rikɛ o. ²⁶ I nɛ Regba ɲta gbɛ fɔn nɛ ɛgu dɛ ɖɛkia ji, i gbɛ ma d'ɛvɛ a ɖɛ, ɲ ka tɛ ɲ rikɛ o, i ye ɲusɛn vɔ nɛ. ²⁷ Vɔ a, amɛ ɖɛ ɲ ka tɛ ɲ ɖo ɲucu wunsɛntɔ ɛ xo mɛ i la lɔ yɛɖɔku nuwo, ma na brɛ jɛɲkɔ o, nɛ i brɛ xotɔn a, a lɔ ɛnu kɛ lɛ ye xo mɛ a see. ²⁸ Ma nu àdɔdo nɛ mi, àgɔ kɛ ɛgbɛtɔwo la jɛ a, kidɛ nuxo kɛ wo a xo dɛ àgɔ nɛ Mawu awo a, wo a sɛ kɛwo. ²⁹ Vɔ a, nɛ amɛ ɖɛ xonu dɛ àgɔ dɛ

Gbòngbòn Kòkò ñ a, wo ñ ka sè kee gbəḍə o, a nyi àgḍjəto kəkə sə yi mavɔ.»³⁰ Yesu nu ənə nə wo cagbə kə wo nu nə ε bə: «Gbòngbòn vɔɛn ləji a tɔ.»

Yesu ə nana kidə Yesu ənəviwo

(Matie 12:46-50; Luka 8:19-21)

³¹ Yesu ə nana kidə Yesu ənəviwo nɔtə də xixənu, i dɔ amə ɖiɖa bə wo a yɔ ε va. ³² Amə sùgbɔ kanrən xrixadə Yesu, i wo va nu nə ε bə: «Kpɔ! tɔɔ nana kidə tɔɔ nɔvi wo lə xixənu ɖε i lə ji o.» ³³ Yesu rɔn nə wo bə: «Mε ε i nyi tiin nana kidə tiin nɔviwo?» ³⁴ Kə i nu nə a, i kpɔ amə kə kanrən ɖε awo xrixado vayi, i bə: «Mi kpɔ! tiin nana kidə tiin nɔviwo kə. ³⁵ Ɖo amə kə wɔ Mawu əjromənu a, wo i nyi tiin nɔvi ñucu kidə nyɔrun, i gbə nyi tiin nana.»

Yesu do əlo də ənukudotə dəka η

(Matie 13:1-9; Luka 8:4-8)

4¹ Yesu gbə tɔ ənu kprakpra amə wo ji lə Galileetə a to. Ağbətə sùgbə dəkawo va bɔ dəgbə, wó sùgbə kəkə i ì gbɔjɛn i vɛ kanrɛn də ətɔjihun dəka mə lə ətɔ aji. Amə awo see lə àgəji i də ηkɔ ətɔ a dɛ. ²I ì lə kpra ənu amə wo də ənu sùgbə η, to əlo dodomə wo mə. Ɛ lə nu nə amə wo to yenu kpramə mə bə: ³«Mi dɔ ətɔ. Mi kprɔ , ənudotə dəka do i ka vɛ wu ənuku. ⁴Gàkəmə i lə wu ənu a, ənuku dɔo gejen də əmɔtɔ; əxəwo va canwo dɔ̀ see. ⁵Đekawo vɛ gəjen də əkpəkən mə, lə àfi kə əko η sùgbə lə a o; é mi zedəka dɔ əko η sùgbə o; ⁶kə nyidɔn hun a, wo fyɔn i xu zedəka, dɔ əkə η yi gumə nə wo nyɔ̀ngbin o. ⁷Đekawo gejen də awunkan mə, awunja wo cin kidəwo, i va vun brəwo, i wo η na cəncən o. ⁸Ənuku a dɔo jə anyigban nyɔ̀ngbin ji, i wo mi, i cin, i ənuku dəka na cəncən, kina məki əgban(30), əbu na kakitakpo(60), əbulɔmə na kavətakpo(100).» ⁹I Yesu lə nu bə: « Nə amədɔ wɔ ətɔ dɛ i la sənu a, na sə.»

Nukeejɔ i Yesu donə əlo

(Matie 13:10-17; Luka 8:9-10)

¹⁰Gàkəmə Yesu va lə àzɔgə dɛ a, amə kə xixra də e dɛ kidə ye dəkprɔvi aməwivə a wo lə byɔ nyɔɛ sə də əlo kə i do a wo η. ¹¹I ì nu nə wo bə: « Mawufyɔ dɔdɔ ənuwawra a, miawo i wo na, vɔ a, nə amə dɛyawa a, əlo dodo wo mə i wo sə nə ɛ to. ¹²cəgbə

wo a lə kprɔ, i wo η ka kprɔnujəmə o;

wo a lə sə i wo η ka s'ənujəmə o.

Đo wo a va trɔ gbə əvɛn wɔwɔ dɛ

I wo a va cɔ àgɔ̀ kə wo.»

Yesu dɔ əlo kə i do də ənukudotə η a gɔmə

(Matie 13:18-23; Luka 8:11-15)

¹³Yesu lə ka wo sə bə: «Mi η mənjə əlo hunna mə o! I nə mi a wɔ mə i la mənjə əlo dɛya wo see mə? ¹⁴Ənu kə ənudotə a lə wu a, Mawunycə a i. ¹⁵Amə dɔo wɔdɛ sigbə əmɔtɔ kəji, wo do Mawunycə a do ənə, kə wo sə Mawunycə a jrɔ a, Rɛgba na va zedəka, i na dɛ e ji lə aye mə nə wo. ¹⁶Ɛnə a, əkpəkən kə mə ənuku wo jə a, wo i nyi amə kə wo sə Mawunycə a, wo a xɔ ɛ àka àka kidə jijɔ; ¹⁷Vɔ a, η rinəkə lə wo ye mə o, wo hən nə ənyɔ a nə gəxoxo hɔdɛka, i nə vɔvə səsə kidə aya dənəmə wo va cəgbə ənyɔ a tɔ a, wo a gbə xɔsə dɛ. ¹⁸Ənuku kə jə awunkan mə a, amə kə sə nə Mawunycə a wo i, ¹⁹i bukrɔ xixə a mə tɔwo, àd̀kù aməfrutɔ kidə ənujro amə hata hatawo na brə ənyɔ a, i wo η nanə cəncən o. ²⁰Ənuku dɔo jə anyigban nyɔ̀ngbin ji, anyigban nyɔ̀ngbin a, amə kə sə nə Mawu nycə a, i na xɔ ɛ də aye mə a wo i, i a na cəncən, dəka na nə əku əgban(30), əbu na na kakitakpo(60) i əbulɔmə na nə kavətakpo(100).»

Yesu do əlo də kanɔdɛgban η

(Luka 8:16-18)

²¹Ɛ lə nu nə wo bə: «Nə wo tɔ kanɔdɛ a, əzəgɔmə i wo sə do nɔ a, nɔmi abatigɔmə? η nyi ənuta i wo cɔ nɛ do a? ²²Đo ənu kə lə bəbə mə a, la jə gangba, i ənu kə lə zubrumə a la jə kàkrə nu. ²³Nə amədɔ wɔ ətɔ dɛ i la sənu a, na sə.» ²⁴Ɛ lə nu nə wo bə: «Mi hən aye də ənu kə mi sənɔ a η. Đo ənu kə mi sə jrə ənu nə amə a, i wo a gbə sə jrə nə mi, i wo a gbə nami dəji. ²⁵Vɔ a, amə kə wɔ ənu dɛ a, wo a gbə nə ɛ dəji; i amə kə η wɔ ədɔ̀ dɛ a, wo a gbə xɔ hɔdɛka kə i wɔ dɛ a lə si.»

Yesu do əlo də sigbə ənuku cin nə a η

²⁶ Ǻ gbə nu bə: «Mawu fyəɖuxo a wə ɖe sigbə ηucu kə do ənuku d'əbo mə ənə; ²⁷ Nə əzando a, ηucu a na mre, i əwun kə a, a nyo; η gbə va nya, nə ənuku a wə mə i mi, i lə cin o. ²⁸ Anyigban i nanə ənuku: ə dən nə amaka jəηkə, əvato a, a d'əsə, gbəɖxo i na va cən əku. ²⁹ Kəkə nə ənuku a, a ɖiku vɔ a, botə a na tə ε jiji kidə ənuku conu, ɖo ənuku jiji gəmə sun.»

Yesu do əlo də atiku kə wri a η

(*Matie 13:31-32; Luka 13:18-19*)

³⁰ Yesu lə nu bə: «Nuke e η mí a cə Mawu fyəɖuxo a jrə do? nɔmi əlo kee mía do sə xonu də η? ³¹ Ǻ wəɖe sigbə atiku cukuvi ənə, i gəkəmə wo lə do e d'əgu mə a, ə hwə wu ənuku kə lə xixə a mə a wo see. ³² Vɔ a, nə wo do ə, i i mi a, a va yi əji wu ati ɖeyawo see, i na zən əlɔvi gaŋgan wo, i xəvi wo na va wə atən də ye maka wo mə.»

³³ Yesu do nə əlo hunna məkiwo sùgbə, i sə nu nə Mawu nyo nə wo, sigbə wo a tə η məŋjəmə ɖo a. ³⁴ Ǻ nu nə ənyə ɖə nə wo əlo ma do o, vɔ a, nə ye kidə ye dəkprəviwo jə əzəgə a, a ɖə wo see gəmə nə wo.

Yesu ɖo aya gaŋgan ɖeka tə

(*Matie 8:23-27; Luka 8:22-25*)

³⁵ Gbona kə, lə fienyigbə a, Yesu nu nə wo bə: «Mi a yi àgə ɖeyaji nə ətə a.» ³⁶ Wó cə lə amə sùgbə a wo gbə, àdəkprəvi awo ɖo ətəjihun kə mə Yesu lə ɖeɖeka a, i kui jəmə, ətəjihun buləməwo kprəwodo. ³⁷ Kə wó l'ətə a ji yikə a, zəxətə gaŋgan ɖeka va, i tə əci xoxo də ətəjihun a mə kəkə i lə ɖə, ³⁸ Yesu cə əta də əkəɖonu ji ɖe, i lə danrən lə ηgbə. Wó ve nyoε i nu nə ε bə: «Ənukpramətə, kə mí kaa crən a, η wə də əɖə nə o a?» ³⁹ Yesu nyo, i ɖə əgbə də aya a kidə ətə a bə: «Kaba! mi vin!» i zedeka a, aya a vin i əɖə ɖo tooo. ⁴⁰ Yesu va nu nə wo bə: «Nukeejə i mi vɔnvɔn ɖo ənə? Mi η wə xəsə ɖe haɖo e a?» ⁴¹ Vɔnvɔn gaŋgan ɖeka jəwoji, i wo lə nu lə wo ɖekio mə bə: «Mε ε i nyi aməla, i na xonu nə aya kidə ətə, i wo a s'ətonu nə ε?»

Yesu nya gbɔngbɔn vɛnwo lə ɲucu ɔɛkaji

(Matie 8:28-34; Luka 8:26-39)

5¹ Yesu kidə ye dəkprɔviwo fra Galileeto a yayi Jerazaatwo nyigbanji ² Kə wo lə ɔi lə ɛtɔjihun a mə jə ɔgəji a, ɲucu ɔɛka kə ji gbɔngbɔn vɛn le a, do co əyɔdowomə^b va do go e zedɛka. ³ Əyɔdowomə i i nɔnɔ, amə ɔɛken ɲ tə bra nɛ ε o, kprɔ wo ɲ tə ɲ do nə awɔrɔ ε ca o. ⁴ Do wo də n'əga afɔ nə ε ɔɛɔɛca, i na do awɔrɔ ε, gbɔxo a ɲə awɔrɔ awo kɔŋgin i na dahən əga a, i amə ɔɛken ɲ gbə wɔnə ɲusən ɔɛ i la gbə lee də tohodɛka o. ⁵ Lə gaɔɛsiadɔmə, nyidɔn kidə əzan a, əyɔdowomə kidə ətowoji, i i vɛ nɔnɔ, i na lə də ɔxa sinsin, i na co əkprəwo grən goto nə ɔɛɛkia. ⁶ Kə i kprɔ Yesu ɔiɔa lə ɔzɔgə a, ə sudu i vɛ jə əkro də ɲkɔ nə ε. ⁷ ɔ də ɔxa sinsin bə: «Yesu! Nukee ə kaa wɔ ɲ, Mawu kə wugan ənu wo see əvi? ɲ dakpə n'əwo lə Mawu ɲkɔmə bə: kaa d'aya ɲ o.» ⁸ Do Yesu lə nu nə ε bə: «Gbɔngbɔn vɛn! Do lə ɲucu la mə.» ⁹ Yesu ka ε sə bə: «Nə ətɔmɔ?» i i rɔn nɛ ε bə: «Mí sùgbɔ.» ɔo əhwəbɔbɔ i mí nyi. ¹⁰ I i daakpə nə Yesu vəvəɔə, bə ɲ kaa nya yewo lə əkan a mə o. ¹¹ Lə leena a, əhan sùgbɔ ɔɛkawo lə ji ənuɔɔuɔ to əto a ɲ vayiko. ¹² Gbɔngbɔn vɛn awo lə daakpə nə Yesu bə: «Domí ɔiɔa əhan hunna wo, nə mia vɛ ɔowo mə.» ¹³ Yesu ɔəgbə nə wo. I gbɔngbɔn vɛn awo, do lə ɲucu a mə, wo vɛ ɔo əhan wo mə, i əhan sigbə taŋga aməvə ənə(2000) wo sudu ɔi co əto a ji kɔdə əto a mə; i wo see kutɔku. ¹⁴ Amə kə lə kprɔ əhan awo si, i vɛ nu ənu kə jɔ a lə ədùgan a kidə botawo mə. I amə wo va kprɔ ənu kə jɔ a. ¹⁵ Wo va Yesu gbɔ, i kprɔ ɲucu kəji wo nya gbɔngbɔn vɛn sùgbɔ sùgbɔ lə a, i i kanren, i do awu, i lə nyɔngbin ɔɛ. I vɔnvɔn jə wo ji. ¹⁶ Amə kə leena awo, i kprɔ ənu kə jɔ də ɲucu gbɔngbɔn vɛn nɔ a, kidə əhanwo ji a, lə nui nə amə kə va awo. ¹⁷ I wo tɔ akpə dədə nə Yesu bə na co lə yewo nyigbanji. ¹⁸ Gəkəmə, Yesu lə ɔo ɛtɔjihun mə a, ɲucu kə ji i nya gbɔngbɔn vɛn lə a, lə dakpə nə Yesu bə ye a nɔ gbɔ. ¹⁹ Yesu ɲ rɔn nə ε o, vɔ a, ə nu nə ε bə: «Yi tɔɔ xomə, lə tɔɔməwo gbɔ, i na nu ənu kə ɛtɔhɔnɔ wɔ nə wo a see, i na gbə nu sigbə i kprɔ ədɔnnu mə nə wo a.» ²⁰ ɲucu a yi nyawo, i vɛ tɔ ənu kə Yesu wɔ nə ε awo nunu nə amə wo l'ədùgan aməwo awo mə, i i kpaca amə wo see.

Yesu yɔdɔ nə nyɔrun ɔɛka, i gbə nyɔ Jairis əvi co əku.

(Matie 9:18-26; Luka 8:40-56)

²¹ Kə Yesu zɔn ɛtɔjihun a mə gbɔ va ɔgə ɔɛyaji a, amə sùgbɔ ɔɛkawo da əhwə, i va bɔ də gbɔ lə əto a to. ²² Jifuwo habɔbɔxo gan ɔɛka tɔ bə Jairis. ɔ va, i kprɔ Yesu, i jekro də ɔkɔmə nə ε, ²³ i dakpə vəvə ɔə nə ε bə: «Əvinyə tugbejevi kaaku, va co taalɔwo də ji, nə ɛdɔ na vɔ nə ε, nə a nɔ ɔgbə!» ²⁴ Yesu yi kidə e; ɔgbəɔ sùgbɔ kprɔ e do, wo sùgbɔ kəkə i lə fyc ε. ²⁵ Nyɔrun ɔɛka lə wo mə, i əhun lə kɔ ləwun co ɔxo aməwivə ²⁶ ɔ ɔu aya sùgbɔ to doto sùgbɔxo, i zan ənu kə i wɔ ɔɛ a see gbɔxo ɛdɔ a ɲ vɔ o, wu ənə a, ɛdɔ a gbə lə jəji, ²⁷ Kə nyɔrun hunna sə Yesu ənyɔwo a, ə ɔo əhwə bɔbɔ a mə, to ɲgbə nə Yesu, i talɔ yewu. ²⁸ ɔ lə nu lə ɔɛkiamə bə: «Nə ɲ tə co alɔ tɔ awu nə Yesu ɔəɔə a, tiin dɔ la vɔ.» ²⁹ Zedɛka a, əhun kə lə kɔ ləwun a co, i i nya lə ye ranmə bə yee dɔ ye a vɔ. ³⁰ Zedɛka a, Yesu nya bə ɲusən ɔɛka do l'ewun ye. ɔ tɔ dəŋkɔ əhwə bɔbɔ kə kprɔ e do a, i lə nu bə: «Mɛɛ i t'alɔ tinwu?» ³¹ Ye dəkprɔviwo lə nu nə ε bə: «ɔ lə kprɔ əhwə sùgbɔ kə lə fyc əwo a, i ə va lə kasa bə: "Mɛɛ i co alɔ tɔ ye a?" ³² Vɔ a, Yesu ɔɛ lə ji amə kə wɔ nə a, lə ɔgbəɔ kə xixra də e ɔɛ a wo mə. ³³ Ənə a, vɔnvɔn jə nyɔrun a ji kəkə i lə kuku, kə i nya ənu kə jɔ dəji a, ə təju gbɔjen i va jekro də ɔkɔmə nə Yesu, i nu ənyɔ dodo nə ε. ³⁴ Vɔ a, Yesu nu nə ε bə: «Əvinyə, taa xɔsə xɔogan; yi lə fafamə, tɔɔ dɔ vɔ.» ³⁵ Ənyɔ a i i lə nu

^b5:2 Lə Jifu xoxowo gəmə a, amə wo ku nə əyɔdɔ də əkpramə, nɔmi wo kprɔ nə əkprəto i na ɔi amə də mə ɔəɔə.

dəḏə, i amə ḏekawo co jifuwo habəbɔxo gan ye xomə, i lə nu bə: «Əviwo ku vɔ, nukeejɔ i ə gbə lə daya nə ənukpramətɔ a? ³⁶Vɔ̄ a, kə Yesu sə ənyɔ̄ kə wo lə nu awo a, i nu nə jifuwo bəbɔxo gan a bə: «Àdikà ɲ kaa coo o, vɛɛ xɔ̄sə ḏəḏə.» ³⁷Yesu ɲ rɔn nə amə ḏə na kprɔ̄ ɛ do zən lə Pyɛɛ, Jakə kidə nɔvi a Jaan ɲ o. ³⁸Wo va ḏo jifuwo habəbɔgan yə xomə. Yesu kprɔ̄ amə wo lə zokpə, i lə fan avin i lə də àxa sinsin. ³⁹É ḏo àxo a mə, i nu nə wo bə: «Nukeejɔ i mi lə zokpə i lə fan àvin ənə? ḏevia ɲ ku o, ə lə dɔn arɔn i.» ⁴⁰I amə wo lə kalasi i. Vɔ̄ a, ə nya amə wo see do də xixənu, i kprɔ̄ ḏevia ye nana kidə ye dada sə kpə nə ye dəkprɔvi amətɔn awo, i i ḏo àxo kə mə ḏevia lə a. ⁴¹É lə alɔ̄ nə ḏevia i nu nə ɛ bə: «Talita kumi» ye gɔ̄mə i nyi: «Nyɔ̄runvi, ɲ ḏəgbə n' əwo, co jətə!» ⁴²Zedeka a, nyɔ̄runvi a co i tɔ̄ azɔ̄nrin zɔ̄nzɔ̄n. Éxo aməwivə̄ i i wɔ̄ḏɛ. Ənə a, ə jiwun nə amə kə leenawo sùgbɔ̄. ⁴³I Yesu də əsə nə wo vəvə̄ ḏə bə: amə ḏə ɲ kaa sə o, i gbə nu dəji bə: «Wo a na ənuḏuḏu nyɔ̄runvi a nə aḏu.»

Nazaretitowo ɲ xɔ Yesu ənyɔ sə o

(Matie 13:54-58; Luka 4:16-30)

6¹ Yesu co lə leena, i va yi Nazareti dugan mə ləfi i cin lə a, i ye dəkprəviwo kprɔ ε do. ²Lə Jifu wo gbɔngbɔnzangbə a, Yesu va tɔ ənukpakpra amə wo ji lə wo bɔbɔxɔ a. Ənyɔ kə i lə nu a lə kpacə amə kə lə ɔto e a wo see, i wo lə nu bə: «Ləfi i ji ənyɔ nyɔngbin hunna wo co ma? I ɲununyanya kee i nyi hunna i wo nə ε? Nə i wɔmɔ i na lə jrə ənujiwun hunna wo? ³ɲ nyi atikpatɔ a na? Mari əvi i ye, Jakə kidə Jozefu, Judə kidə Simɔ ənəvi i ye? I nɔvia nyɔrunviwo ɲ lə mɪagbɔ lela ɔe a? Ənu hunna i tu əmɔ nə wo, i wo ɲ xɔ ε sə o. ⁴Ənə a, Yesu nu nə wo bə: «Amə wo see i bu nə Mawugbəɔto lə əfisifi, vɔ a, ye ɲta duganmətɔwo, kidə yexomətɔwo ɔəɔə i ɲ bu nə ε o.» ⁵I ɲ ka tə ɲ wɔ ənujiwun ɔəken o, gankə ə lə cɔ alɔ də amə ɔoo ji i lə vɔdɔ nə wo. ⁶Wo jimaxɔsə a kpacə Yesu.

Yesu dɔ ədɔ ye dəkprəvi aməwivə awo

(Matie 10:5-15; Luka 9:1-6)

Hunna ɲgbə a, Yesu vɛ lə to bota kə xixra də ədugan a wo mə, i lə kpra ənu amə wo. ⁷É yɔ ye dəkprəvi aməwivə awo. I tɔ wo dɔdɔ ɔiɔə əvə əvə i na àce wo də gbɔngbɔn vɔen wo ji. ⁸É də əsə nə wo bə: Mi ɲ kaa cɔ ənu ɔə hən sə zɔn əmɔ zən lə əkprɔ ɲ o. Mi ɲ kaa hən ənuɔiɔiɔi o, mi ɲ kaa hən əgro o, mi ɲ kaa hən əho də bosun mə o. ⁹Vɔ a, Mi do afɔkpa, mi ɲ kaa hən awu ɔə kprə əvə nə kə mi do ɔe a o. ¹⁰É gbə trɔ nu nə wo bə: Nə mi yi əfiɔiɔi, i ɔə əxo ɔə mə, i wo xɔ mi a, mi nɔ leena kəkə jə gəkəmə mi a co leena do a. ¹¹Nə mi jə əfiɔiɔi i wo ɲ xɔ mi o, kprɔ wo ɲ ɔə əto mi o, nə mi kaa co leena a, mi hunhun mɪa fɔkowo, sə disa nə wo bə ənu kə wo wɔ a ɲ nyɔ o.» ¹²Wó yi, i vɛ nu Mawunyɔ nə amə wo bə wo a trɔ jɔjɔ. ¹³Wó nya gbɔngbɔn vɔen sɔgbɔ, i na də ami əta nə wo, i wo dɔ na vɔ.

Wo wu Jaan Mawucilənamətɔ a

(Matie 14:1-12; Luka 9:7-9)

¹⁴Əfyɔ Erodu lə sə Yesu ənyɔ, ɔə ye ɲkɔ lə gban to əfisifi. Wo lə nu bə: «Jaan Mawucilənamətɔ a i nyɔ co əku va; hunna idɔ i i wɔ ɲusən ɔe i lə wɔ ənujiwun wo.» ¹⁵Amə ɔoo bə: «Elii i», amə bulɔməwo bə: «É wɔ ɔe sigbə Mawugbəɔto mɪatɔ xoxowo ənə.» ¹⁶Kə Erodudə sə ənyɔ hunna wo a, i lə nu bə: «Jaan kə ɲ dɔ i wo co əta nɔ a, ye i nyɔ co oku.» ¹⁷Erodu hunna i dɔ, i wo lə Jaan tu də gəkpamə, i də awɔɔ ε. Erodu cɔ ε də gəkpamə cəgbə Erodidiə kə Erodu a ɔə a. Vɔ a, Erodidiə a Filipu əsi i i nyi, i Filipu ɔə nyi Erodu ə nɔvi. ¹⁸Do Jaan lə nu nə Erodu bə: «ɲ nyɔ bə na xɔ tɔɔnɔvi əsi o.» ¹⁹Ənu hunna idɔ i Jaan ənu lə və Erodidiə ɲ, i i lə ji a wu i, vɔ a, ɲ ka tə ɲ o. ²⁰Erodu bu nə Jaan, ɔə ə nya bə amə jɔjɔ i i nyi, i wo ɔee d'əvo nə Mawudɔ, i Erodu jə nə kunmarin də ye tamə. Nə i sə ye nyɔ wo a, ətamə na brə əhɔn nə ε, vɔ a, nə i lə ɔto e a, əvɪvɪnɔ nə ε. ²¹Gbəɔkə a, əmɔ nu kə Erodidiə a to i la lə Jaan va hun, lə gbəkikə Erodu lə ɔu ye jigbəzan a. É yɔ ye fyɔɔwɔtɔwo kidə əhwəganwo sə kprə nə amə ɲkui ləji Galileetɔwo nə wo a ɔu əgɔ. ²²Erodidiə əvi nyɔrunvi ɔə ləfi wo lə ɔu əgɔ lə a, i ɔu əwe, i i nyɔɲkɔ Erodu kidə amə kə i yɔ a wo. Əfyɔ a nu nə nyɔrunvi a bə: «Byɔ ənu kə jro o a, ma na o.» ²³I i dəzə əla nə ε «Ənu kə aa byɔ ɲ a see i maa na o, nə i gbə nyi tiin fyɔɔuxo, ye mama də aməvə ə, ma nawo.» ²⁴Devia do i vɛ nu nə ye nana bə: «Nukee naa byɔ?» ye nana nu nə ε bə: «Na byɔ Jaan Mawucilənamətɔ a y'eta.» ²⁵Nyɔrunvi a wɔ kaba, i yi əfyɔ a gbɔ, i byɔ ε bə: «ɲ ji bə na na ɲ Jaan Mawucilənamətɔ a yəta də ategban mə ifia.» ²⁶Əwun ku əfyɔ a, vɔ a, cəgbə əzə kə i də a, kidə amə kə i yɔ awo, i dɔ i ɲ ləji a gbə o. ²⁷Zedekə a, əfyɔ nagbə ye sɔja ɔekə, bə na vɛ co Jaan əta va. Sɔja a yi gəkpa a

mə i ve cota nə Jaan. ²⁸É hən Jaan əta də atəgban mə va, i wo cə ε nə qəvia, i qəvia cə ε nə ye nana. ²⁹Kə Jaan dəkprəviwo sə ənə a, wo ve cə Jaan əku i ve sə q̄i.

Yesu na ənuq̄uq̄u əgbəto sùgbə

(Matie 14:13-21; Luka 9:10-17; Jaan 6:1-14)

³⁰Yesu ə mədəq̄iqa wo trə va bə də gbə, i va nu ənu kə wo wə a, kidə ənu kə wo kpra amə wo a see nə ε. ³¹É nu nə wo bə: «Mi va mi a, nə əzəgə ləfi amə q̄ə ř lə a o, nə mi a gbən xwəq̄eka.» Đo bə əgbəto sùgbə i lə va, i amə q̄oo lə trəyi, i wo ř kprə vovo kəkə i la q̄u ənu kprətə o. ³²Wo q̄o ətəjihun mə i yi əzəgə, ləfi amə q̄ə ř lə a o. ³³Amə sùgbə kprəwo i dəsi fi wo yikə a. Ənə a, wo lə əhwə cə ədùgan wo mə, i zən afə, i sudu yi leena jəŋkə nə wo. ³⁴Kə Yesu q̄o i q̄i l'ətəjihun a mə a, əkprə əhwə sùgbə kə bə q̄ə a, i wo nu q̄u ədənnu nə ε. Đo wó wəq̄ə sigbə arengbə kə ř wə kprəto q̄ə awo ənə, i i tə ənu sùgbə kprəprowo. ³⁵Kə gəmə yi a, ye dəkprəvi wo gbə təbə ε, i lə nu nə ε bə: «Əgbooromə, i mi lə ləla e, i əzan ca gbə lə do. ³⁶Mi yanwo: nə wo a yi nəxowo, kidə bota kə təbə leləwo mə, nə wo a xrə ənu kə wo a q̄u a.» ³⁷Ama, Yesu rən nə wo bə: «Mia řtawo, mi na wo ənu kə wo a q̄u a.» wo nu nə ε bə: «Mia xrə kprəto kidə əhoga^{cd} katən(200) nə aməla wo a q̄u a? ³⁸É nu nə wo bə: «Kprəto nənə i lə miası? Mi ve ji kprə!» kə wo ve jiikprə a, wo bə: «Mi kprə kprəto amatən hwevi aməvə.» ³⁹I Yesu nu nə wo bə: «Mi nu nə amə wo see, nə wo a kanrən də əgbəwoji, əhata əhata.» ⁴⁰Wo kanrən, i bə əhata əhata kavə takpəto wo, kidə hokaciwəto wo. ⁴¹Yesu xə kprəto amatən a, kidə hwevi aməvə awo. É kprə əji, i də akprə nə Mawu, i kan kprəto awo, i cə ε nə ye dəkprəviwo nə wo a ma ε nə amə wo. Yesu gbətrə ma hwevi aməvə awo nə wo see. ⁴²Wo see q̄u ənu, I q̄ə əxo. ⁴³I wo bə kprəto kidə əhwe kə kprəto a see, i i q̄ə kisi aməwivə. ⁴⁴řucu kə q̄unu awo hənhrən mə nyi əgbəto bratən amatən (5.000).

Yesu zən to ətəji

(Matie 14:22-33; Jaan 6:16-21)

⁴⁵Zeq̄eka a, Yesu nu nə ye dəkprəviwo bə wo a q̄o ətəjihun mə, nə wo a jəŋkə nə ye yikə əgə q̄eyaji lə Betisayida, ganamə a, yəŋta la q̄əgbə nə əhwə a nə wo a yi. ⁴⁶Kə i cə lə wo gbə jrc a, ə yi ətoji lə q̄əxəgbə. ⁴⁷Kə fiəgnigbə sun a, ətəjihun a lə əto a ədoŋdomə, i i kprəto Yesu q̄əken lə agəji. ⁴⁸Yesu kprə bə ətəjihun a kuku lə q̄əfun nə ədəkprəvi awo, q̄o aya lə xo dogo wo. Lə řgbəngbansi gbə a, Yesu zən azənrin to əto a ji yi wəgbə, kəkə i kaa zən lə wo ř. ⁴⁹Kə ədəkprəvi awo kprə ε i i lə zən to ətəji vayikə a, wo bubə busu i, i wo tə əxa dədə. ⁵⁰Đo wo see i kprə ε i vənvən jə woji. Və a, Yesu xonu nə wo zeq̄eka, i bə: «Mi doji, mi ř kaa vənvnən o, ənyə i.» ⁵¹É q̄o ətəjihun a mə lə wo gbə, i aya xoxo a nətə. É jiwun nə ədəkprəvi awo sùgbə. ⁵²Đo, wo ř mən̄jə kprəto a, yenu jiwun mə o, q̄o wo və ətə!

Yesu və ədə nə amə wo lə Jenezarəti kan mə

(Matie 14:34-36)

⁵³Yesu kidə ye dəkprəviwo to əto a ji, i va q̄i də əgəji lə Jenezarəti kanmə. ⁵⁴Kə wó q̄i lə ətəjihun a mə a, amə wo dəsi Yesu zeq̄eka. ⁵⁵Ənə a, wó ve nui to əkan a see mə, i amə wo lə kprə dənə kə lə wo ba wo ji va Yesu gbə, lə əfi q̄əsiadə kə wo sə bə Yesu lə a. ⁵⁶Əfisıafi kə Yesu q̄o, lə botawo, ədùgan wo kidə nəxowo mə a, wó cə nə dənəwo q̄ə də əgodoxo a, i wo a daakprə nə Yesu bə na rən nə dənə awo na talə yewuto kprəte, i amə kə talə ε awo see də vənə.

^c6.37 Gənamə a, əhoga q̄eka i wo tunno nə əbdəwəto lə řkəkə q̄ekamə.

^d6.37

Yesu xonu də Jifowo kənu wəwə ɲ

(Matie 15:1-20)

7¹ Farizitə wo kidə əsəkpramətə dəwo kə co Jərizalemù i va a, wó bə də Yesu gbə. ² Wó kpə bə ye dəkprəvi dəwo lə dū ənu kidə alə xoɖuxoɖu, ye i lə nyi bə wo ɲ kɾə asi sigbə wo kənu byə a o, i lə dū ənu. ³ Wugan ənə a, Farizitə wo kidə Jifu dɛya wo see nyi nə əsə kə wo təgbɪnwɔ dɔ anyi dɛ awo, yeidə wo kɾə nə asi nyɔŋgbɪn gbɔxo i na dɪ nu. ⁴ Nə wó gbə co ədubəbɔ toho va a, wó wə nə əkənu əcilələ təwo koko gbɔxo, i na dɪnu. wo gbə zənnə də əkənu sùgbə buləməwo ji, sigbə: kəfu wo, ətəməzə kidə àgbàn wo kɾəkɾə ənə. ⁵ Farizitə wo kidə əsəkpramətə wo, lə ka Yesu sə bə: «Nukee jə i tə dəkprəvi wo ɲ zənnə də əkənu kə mia təgbiwo cə dɛ a ji o, vɔ a, wo a cə alə xoɖuxoɖu sə lə dɪnu?» ⁶ Yesu nu nə wo bə: «Ezayi nu i dɛ nyɔŋgbɪn də mia ɲ, ayemənu wətəwo, dɔ ə ɲɾə bə:

"dükən la a na nə bubu ɲ l'ənu mə,

Vɔ a, ye aye diɲdin də ɲ.»

⁷ Ənu gbale i wo lə wə bə yewo lə sən ɲ

dɔ àgbətə ənu kə wo dɔ anyi a wo i wó lə kpɾa amə wo.

⁸ Mi gbənə ənu kə Mawu əsə nu a wo dɛ, i na va tɔ də kə àgbətəwo kənuwo ɲ.»

⁹ Yesu gbə nu nə wo bə: «Mi wə nə aɖaɲ, i i na daci Mawu əsə kə i do a wo dɛ, i na dɔ mia ɲtawo kənuwo anyi. ¹⁰ Də Moyizi nu bə: "Bu tə dada kidə tə nana," wugan nə a, "Amə kə zu ye dada nɔmi ye nana a, wo dɔ la wu i." ¹¹ Vɔ a, mia wo mi nu nɔ bə: "Nə amə dɛ nu nə ye dada nɔmi ye nana bə: Ə nu kə ɲ kaa nawo a, Kəbaan i, ye gɔmə i nyi ənu kə wo cə dəvo dɛ nə Mawu a. ¹² Mi ɲ kə gbə e dɛ nə a gbə wə enuɖeken nə ye dada nɔmi ye nana o. ¹³ Ənə a, mi lə wu àcə nə Mawu nyɔ a, i lə do mia ɲtawo əkənu wo də amə wo mə. I mi wə nə ənu sùgbə buləməwo ənə.»

¹⁴ I Yesu gbə tɾə yə àhwà a, i nu nə wo bə: «Mia wo see mi dɔto ɲ, nə mia mɔŋjə ənyɔ kə ɲ ka nu a mə: ¹⁵ ɲ nyi ənu kə wo dɪ də xodo mə a, i cə nə amə xoɖu o. Ama, ənu kə do co àgbətə mə a i cə nə ɛ xoɖu.» [¹⁶ Nə amə dɛ wə əto dɛ i la sənu a, na sə.]^e ¹⁷ Kə Yesu co lə àhwà a gbə, i dɔ àxo mə a, ye dəkprəviwo lə byə ənyɔ e sə də əlo kə i do a ɲ. ¹⁸ Yesu nu nə wo bə: «Ənunyanya hwe də miacawo ənə i a? Mi ɲ nya bə ənu kə àgbətə dū də xodo mə a dɛken, ɲ cə nə ɛ xoɖu a? ¹⁹ Də ɲ dɔ ye jimə o, vɔ a, ye xodo mə i i dɔ, i na do co ye xodo mə yi əkənu ji. Yesu lə nu bə ənu dūɖū wo see nyɔ i wo a dɪ. ²⁰ Yesu nu bə: «Ənu kə do lə àgbətə mə a, ye i cə nə ɛ xoɖu. ²¹ Də àgbətə ye jimə i susu vɛn wo donɔ co: ənu xoɖuxoɖu wəwə, frafi, ənu ma sɔgbəwə wə, aməwuwu, ²² əhasi wəwə, ənujro amə zən l'àxo ɲ, adənyanya, amə brəbrə, àgbə yakayaka nɔnɔ, amə ənu jrojo, amə nyɔ nunu, amə dɛki cə də əji, əxrojɔjɔ. ²³ Ənu manyɔmanyɔ hunnaawo see a, əjimə i wo donɔ co, i cə nə àgbətə xoɖu.»

Nyɔrun manyi Jifu dɛka xə Yesu sə.

(Matie 15:21-28)

²⁴ Yesu va co leena, i yayi Tii nyigbanji. Ə dɔ àxo dɛka mə, ɲ ləji bə amə dɛken na nya o, vɔ a, ɲ ka tə bə o. ²⁵ Àka àka a, nyɔrun dɛka kə gbəngbɔn vɛn lə əvi a nyɔrunvi ji dɛ a, sə i amə wo lə nu Yesu Yesu ənyɔ, i va Yesu gbə i jəkroji də àkə mə nə ɛ. ²⁶ Nyɔrun a ɲ nyi Jifu o, i wo jii lə Fenisi əkan kə lə Siridu mə a mə. I i lə nu nə Yesu bə na nya gbəngbɔn vɛn a lə ye viye ji. ²⁷ Yesu nu nə ɛ bə: «Gbə dɛviwo dɛ nə wo a dɔxo gbɔxo, dɔ ɲ nyɔ i wo a cə dɛviwo ənu dɪɖu i se da dɪɖa

⁹7.16 Wema xoxo sùgbə lə greki gbəmə, i wo ɲ wə hənhɾənmə ila dɛ o

avu viwo o.» ²⁸ Nyɔrun a rɔn nɛ ɛ bɛ: «Àdòdò i, Àxotɔ, vɔ a avuviwo ɔunɛ kɛ ɔɔviwo sɛ hɛnnɔ kɔdɛ ɛkprɛn gɔmɛ a wo.» ²⁹ Yesu nu nɛ ɛ bɛ: «Cagbɛ nuxo hunna tɔ a, yi, gbɔngbɔn vɔɛn a do lɛ ɛvio nyɔrunvi a mɛ vɔ.» ³⁰ Nyɔrun a trɔ vayi àxomɛ, i kprɔ ɔvia i i mre dɛ ɛbaji ɔɛ, i gbɔngbɔn vɔɛn a co lɛ ji vɔ.

Yesu vɔdɔ nɛ ŋucu kɛ nyi tokunɔ i gbɛ nyi ŋbɔkrɛnɔ ɔɛka

³¹ Yesu co lɛ Tii ye nyigbanji i to Sidɔɔn kidɛ duta amɛwo a wo mɛ di; i va Galileetɔ a to. ³² Wo kprɔ tokunɔ ɔɛka kɛ ŋ tɛ xonɛ nu nyɔngbin o a va nɛ ɛ, i dɛ akprɛ nɛ ɛ bɛ na cɔ alb d'ɛji. ³³ Yesu kprɔ ŋucu a jɛ àzɔgɛ; i cɔ albviwo dɛ ɛtowo mɛ nɛ ɛ, i tu tan dɛ alb i se tɔ aɔɔ nɛ ɛ. ³⁴ I ì cɔ ŋkuvɛ dɛ ɛji, i gbɔn. I nu nɛ ɛ bɛ: «Ɛfata» Ye gɔmɛ i nyi: «hun.» ³⁵ Àka àka a, ye to wo hun, i aɔɔ a tu, i ì tɔ nuxo xoxo nyɔngbin. ³⁶ Yesu dɛ ɛsɛ nɛ amɛ a wo bɛ wo ŋ ka a nu ɛnyɔ ɔɛkɛn nɛ amɛ ɔɔ o. Yesu lɛ gbɛnɛ wo gbɔxo wo gbɛ lɛ nu i to ɛduamɛ yikɔ dɛji. ³⁷ Ɛ kpaca amɛ sùgbɔ, I wo a lɛ nubɛ: «Ɛ wɔ nɛ ɛnu wo see nyɔngbin, ɛ wɔnɔ i ɛtokunɔ wo sɛnɛ ɛnu; i ŋbɔkrɛnɔ wo na xo nuxo.»

Yesu na ənuđùđù aməgbətəvi bratən amənə(4.000)*(Matie 15:32-39)*

8 ¹ Ɔkəkə hunna wo mə a, àhwà sùgbə trə bə va, i ənuđùđù də ɲ le wo a ɔu o, Yesu yə ye dəkprəviwo i nu nə wo bə: ² «Àhwà əla nu ɔu àdònnù ɲ, ɔo co nyico i wo l'əgbənyə də kə, i wó ɲ wə ənu də ɔe i a ɔù o. ³ Nə ɲ nu nə wo bə wo a yi wo xo wo mə lə fufə mə a, ɲusən la hwe dəwo l'əmə ji, ɔo wo ɔoo co àfi diɲdin.» ⁴ Ye dəkprəvi wo nu nə ε bə: «Ləfi mí a kprə ənu ɔuđù nə àhwà əla lə, i wo a ɔxo lə zogbəji lela?» ⁵ Yesu ka wo sə bə: «Kprənc nənə i mi wəɔe?» Wo rən bə amadrə. ⁶ I i na əgbə àhwà a bə wo a kanrən də anyigban mə. Yesu cə kprənc amadrə a wo, i də akprə nə Mawu, i kanwo, i cə ε nə ye dəkprəviwo; nə wo a mə ε nə àhwà a; i wo mə ε. ⁷ Wo gbə wə hwevi cukuvi ɔekawo ɔe, Yesu xoɔə də hwevi a wo ji, i gbə nu nə ye dəkprəvi bə wo a mawo ca. ⁸ Wo ɔunu i ɔxo. I wo lə kə kprəc a i i ɔo kisi amadrə. ⁹ Və a, wo kə leena a, bə a sun bratən amənə. Hunna ɲgbə a, Yesu ɔəgbə nə wo bə wo a yi. ¹⁰ Zedeka a, Yesu ɔo ətəjihun mə kidə ye dəkprəviwo i wo yi Damanuta kan mə.

Farizitə wo ji bə Yesu na jrə ənu jiwun ɔeka.*(Matie 16:1-4)*

¹¹ Farizitə wo va, i tə aɔika dədə kidə Yesu; i la sə ɔo fecə nə ε, i wó byə ε bə na jrə ənujiwun ɔeka, i la sə disa bə Mawu i də ye ɔiɔa. ¹² I Yesu gbən fun, i ka wo sə bə: «Nukee jə i əgbəvi lawo lə ji ənujiwun? Ma nu àdòdo nə mi, əgbəvi lawo ɲ ka kprə ənujiwun ɔeken o.» ¹³ Ə co lə wo gbə i ɔo ətəjihun mə yi àgə ɔəya ji.

Kprəntikə Farizitə wo tə kidə Erodu tə*(Matie 16:5-12)*

¹⁴ Yesu ye dəkprəvi wo ɲrəbə, i wo ɲ hən kprənc o, əkuɔeka kprə ɲ lə wo si lə ətəjihun a mə. ¹⁵ Yesu lə də əsə əla nə wo bə: «Mi hən aye də Farizitə wo kidə Erodu kprəntikə wo ɲ.» ¹⁶ I wó tə aɔika dədə lə wo ɔekiwo mə bə, kprənc kə ye o ɲ wəɔe a taɔo i Yesu lə nu ənə. ¹⁷ Kə Yesu nya ənə a, ə nu nə wo bə: «Nukee jə i mi lə də aɔika bə kprənc kə ɲ lə ye o si a i ɔo? Mi a aye ɲ lə ənu haɔo e a? Mi ɲ mə nə ənu jə ənu mə e a? Aye ənwun sənwun, i mi wə ɔe a?» ¹⁸ Mi wə ɲkuvi ɔe, i mi ɲ lə kprə wunnu e a? Mi wə əto ɔe, i mi ɲ lə s'ənu e a? Mi ɲ ɔo nəwun ənu e a? ¹⁹ Kə ɲ kan kprənc amatən i sə na ənuđùđù àgbətə bratən amatən a ɔee, kisi ɔoɔo nənə i mi cə yi, nə ənuđùđù kə kprəc a?» wo rən ne bə: «Aməwivə» ²⁰ Gəkəmə ɲ cə kprənc amadrə i sə na ənuđùđù àgbətə bratən amənə(4.000) a, kisi ɔoɔo nənə i mi cə yi nə ənuđùđù kə kprəc a? Wo rən ne bə: «Amadrə» ²¹ I Yesu nu nə wo bə: «Mi ɲ mənɲə mə haɔo a?»

Yesu və ədə nə ɲtənc ɔeka lə Betisayida

²² Yesu kidə ye dəkprəviwo va yi Betisayida, wo kprə ɲtənc ɔeka va nə Yesu i lə də akprə ne bə na t'alə ε. ²³ Ə lə ələ nə ɲtənc a, i kprə ε do lə bota a mə. I si tan də ɲkuviwo nə ε, i cə ələ d'əta nə ε i ka ε sə bə: «Ə kprə ɲɔə a?» ²⁴ I i hun ɲkuvi, i bə: «Ɔ kprə àgbətəwo, ɲ kprəwo sigbə atiwo ənə? və a, wo lə zənc.» ²⁵ I Yesu gbətrə cə ələ də ɲkuviwo ji nə ɲucu a, i ɲucu a kprə ɲunu nyəɲgbin, i ədə və nə e i i kprə ənu kredee. ²⁶ Yesu nu nə ε bə yi təc xomə: «Ka ɔo ədu a mə o.»

Pye bə Yesu i nyi Kriso a*(Matie 16:13-20; Luka 9:18-21)*

²⁷ Yesu kidə ye dəkprəviwo yi bota kə təbə ədugan Sezare Filiputə a mə. Yesu ka ye dəkprəviwo sə lə mənɲi bə: «Məe i ɲ nyi i amə wo lə nu?» ²⁸ I wo rən nə e

bə: «Amə ɖeo bə əwo i nyi Jaan Mawuci lənamətɔ a, amə bulɔməwo na lə nubə, əwo i nyi Elii, amə ɖoo na nu bə Mawugbəɖotɔwo ɖeka i ə nyi.»²⁹ I i va byɔ wo sə bə: «Nə miawo ɖe, mɛɛ i η nyi?» Pyɛɛ xɔ nuxo, i rɔn nə ε bə: "Ewo i nyi Kriso, Xɔgantɔ".³⁰ I Yesu də əsə nə wo vəvə bə wo η ka a nu amə kə ye nyi a nə aməɖə o.

Yesu nu bə ye a ku i la gbə nyɔ

(Matie 16:21-28; Luka 9:22)

³¹ Hunna ηgbə a, Yesu lə kpra ənu wo bə: «Àgbətɔ Evi a ɖo la kpəfu sùgbɔ; əduməganxowo, kidə Mawuvɔsatɔganwo, kidə əsəkpramətɔwo, a gbə e, i wo a wu i, i a nyɔ cɔ əku ye ηkəkə tɔn a mə.»³² Yesu nu ənyɔ hunna wo də gbanɔgba, i Pyɛɛ kprɔ ε yi àzɔgə i tɔ ənyɔ gbəgbə nə ε.³³ Vɔ a, Yesu trɔ i kprɔ ye dəkprɔviwo, i wɔ adan də Pyɛɛ. I nu nə ε bə: «Trɔ lə tiin yomə Rɛgba, η bu nə ənu də Mawutɔ ji o, ə bunə ənu sigbə àgbətɔwo ənə.»³⁴ Yesu yɔ àhwà a kidə ye dəkprɔviwo, i nu nə wo bə: «Nə i jro amə ɖə i a kprɔηdo a; na gbə ye ηta, i cɔ ye ticoga, i kprɔ η do.»³⁵ Ənə a, amə kə jro a xɔ ye gbə gan a, la cɔ ε sə bu. Ama, amə kə la cɔ ye gbə sə bu cəgbə tinyə kidə əηə nyɔɛ a tɔ a, a xɔ ε gan.³⁶ Ənu nyɔηgbɔn ke e i nyi nə àgbətɔ, bə xixə amə see na nyi yetɔ, i a ɖɛ cɔ ye gbə sə bu kɔ?³⁷ Nukee àgbətɔ a tə η sə xrə ye gbə?³⁸ Ɖo, nə amə ɖə wɔ ηkpən d'əwunyə, kidə tiin nuxo wo η lə əgbəvi əgbəjimanɔtɔ, kidə àgɔjɔtɔ əlawo donɔdo mə a, àgbətɔ əvi a ca la wɔ ηkpən də e, gəkəmə a trɔva lə ye ηti kɔkɔ mə, kidə Mawu dada a, kidə ye ηɔdotɔ kɔkɔ a wo ηti kɔkɔ mə a.»

¹ Yesu nu nə wo bə: «Àdòdo i ɲ lə nu nə mi, lə miawo kə lə lela wo mə a, amə ɖoo ɲ ka a ku gbòxo i la kpo Mawu fyɔɖuɖu a, i a va kidə wusən o.»

Yesu ye ɲumə trɔ

(Matie 17:1-13; Luka 9:28-36)

9² Lə ɲkəkə amadən ɲgbə a, Yesu kprɔ Pyee, Jakə kidə Jaan, i ì kprɔwo ɖəkən sə yi àzɔgə lə ətɔ gangan ɖeka ji. I ye ɲumə trɔ lə ɲkə nə wo. ³ I ye wu kə i do awo lə kəkə, i trɔ əye pəɲpəɲ kəkə amə ɖə ɲ lə anyigban ji, i la tə ɲ wɔ, i ənuɖə a ye ɖo ənə o ⁴ Eli kidə Moyizì va do də woji, i tɔ nuxo xoxo kidə Yesu. ⁵ Pyee xɔ nuxo, i nu nə Yesu bə: «Əgan, ənyɔ bə mi lela, mia gba àgbəxɔ amɔntɔ, ɖeka la nyi tɔwo, ɖeka a nyi Moyizì tɔ, i ɖeka a nyi Eli tɔ.» ⁶ Pyee ɲ gbə nya ənyɔ kə a nu a o, ɖo vɔnɔn jə Pyee kidə àdəkprɔvi ɖeya wo ji. ⁷ Àkpɔkpɔ ɖeka va cɔnwɔ. I əgbə ɖeka co àkpɔkpɔ a mə bə: «Amə əla a əvi vɔvə i ì nyi ɲ, mi ɖoto e!» ⁸ Àka àka a, àdəkprɔvi a wo kpo àfisɔfi, i wo ɲ gbə kpo aməɖə lə wogbɔ zən lə Yesu ɖeken ɲ o. ⁹ Kə wo lə ɖi lə ətɔ a jia, Yesu də əsə nə wo bə wo ɲ ka a nu ənu kə wo kpo a nə amə ɖə, kəkə jə gəkəmə Àgbəɔ əvi a la nyɔ co amə kuku wo mə do a o. ¹⁰ Wo lə ənyɔ hunna də aye mə, i lə kasə lə wo ɖekiwo mə bə: «Nukee i nyi" nyɔ co lə amə kuku wo mə?»

¹¹ I wo ka Yesu sə bə: «Nukee jɔ i əsəkpraməɔwo nu nə bə Eli ɖo la va gbòxo?»

¹² Ə rɔn nə wo bə: «Nya o i, Eli ɖo la va gbòxo, i la gra ənu wo see do, vɔ a, nukée jɔ i wo ɲɔ ɖə bə àgbəɔ əvi a a ca la kpəfun sùgbɔ i wo ɲ kaa cɔ e sə yɔ ənuɖə o?»

¹³ Ye kə ma nu nə mi, Eli va vɔ, i wo wɔ ənu kə jrowo a kidə e, sigbə wo ɲɔ e ɖə dɛɲ a.»

Yesu nya gbɔngbɔn vɔen lə ɖevi ɖeka ji

(Matie 17:14-21; Luka 9:37-43)

¹⁴ Kə wo təbɔ àdəkprɔvi ɖeyawo a, wo kpo àhwà sùgbɔ bɔdəwo gbɔ ɖe, i əsəkpraməɔwo lə də aɖika kidə wo. ¹⁵ Kə amə a wo kpo Yesu a, ə kpaca wo, i wo hrɔndo i vɛ ci. ¹⁶ Yesu ka ye dəkprɔviwo sə bə: «Nukee ɖika i mi lə də kidə wo ko?» ¹⁷ ɲucu ɖeka rɔn nə e lə amə a wo mə bə: «Ənukpraməɔ, ɲ kprɔ əvinyə va n'əwo, gbɔngbɔn vɔen kə wu nə aɖə nə amə a, i ləji ɖe. ¹⁸ Gbɔngbɔn a zɔn nə ji lə àfi ɖəsiadə, nə i zɔnji ənə a, a cɔ e xugu, i àdɔ na kɔ lə numə nə e, i a tɔ aɖukru ɖuɖu i na sənɲ d'ətə. I ɲ nu nə taa dəkprɔviwo bə wo a nya gbɔngbɔn vɔen a, vɔ a wo ɲ tə ɲ o.» ¹⁹ I Yesu xɔ nuxo i nu nə wo bə: «Àgbəɔ xɔsə ma wɔ ɖe tɔwo, kəkə jə gàkeemə i ma nɔ mia gbɔ, i la doji də mia ɲ jə, kəkəjə gàkeemə i ma dalmijə?

"Mi kprɔ ɖevi a va ɲ".» ²⁰ I wo kprɔ e va nə e. Kə gbɔngbɔn a kpo Yesu zedeka a, ə hunhun ɖevia sinsin, i i gejen, i lə bri to anyigban mə, i àdɔ lə do l'ənù mə nə e.

²¹ I Yesu ka ɖevia ye dada sə bə: «Co gàkeemə i ənu a lə wɔ ɖevia?» I i rɔn bə: «Co ye cukuvi mə i ì tɔji. ²² Dooto a, gbɔngbɔn a na tutu i gejen d'əzomə nɔmi əci mə cagbəɔ na wui. Vɔ a, nə aa tə ɲ wɔ ənuɖə a, mia nu na ɖu àdɔnnù nə o, nə na dalmi.»

²³ Yesu rɔn nə e bə: «Nə aa tə ɲ wɔ ənuɖə i ə nu a? Amə kə xɔsə a, ənuɖə ɲ gro nə e o.» ²⁴ Zedeka a, ɖevia dada d'əxa do bə: «ɲ xɔsə, va dalc ɲ, ɖo tiin xɔsə hwe!»

²⁵ Kə Yesu kpo bə àhwà lɔ gbɔnɔ a, ə ɖəgbə də gbɔngbɔn vɔen a, i bə: «Ə wo gbɔngbɔn vɔen kə wu nə aɖə kidə ətɔ nə amə a, ɲ ɖəgbə də wo, do lə ɖevia mə, i ɲ ka gbə ɖo mə o!» ²⁶ I ì do lə ɖevia mə kidə àxa i hunhun i sənwnun sənwnun, i i wɔ ɖe sigbə ɖevia ku ənə. I amə sùgbɔ lə nu bə: «Ə ku i.» ²⁷ Vɔ a, Yesu lə alc nə e, i cɔ e co, i ì nɔtə. ²⁸ Kə Yesu vayi àxomə a, ye dəkprɔviwo lə ka e sə d'əvo bə: I mi a wo ɖe, nukéejɔ i mi ɲ tə ɲ nya gbɔngbɔn vɔen kina do o? ²⁹ I i nu nə wo bə: «Gbɔngbɔn hunna məkiwo a, ɖəxo ɖeken i la tə ɲ nya gbɔngbɔn vɔen hunna məkiwo do.»

Yesu do ye ku kidə ye nyɔnyɔ co əku əŋə.

(Matie 17:22-23; Luka 9:43-45)

³⁰ Kə wo co lə leena a, wo to Galilee i Yesu η lə ji bə wo a nya o.

³¹ Ɖo ə lə kpɾa ənu ye dəkprɔviwo i lə nu nə wo bə: «Wo a cɔ ʔgbətɔ əvi a də alɔ mə nə ʔgbətɔwo, wo a wui, i nə wo wui ηkəkə tɔn a tɔ mə a, a nyɔ lə amə kukuwo mə.» ³² Vɔ a, ʔdəkprɔvi awo η mɔnjə ənyɔ a mə o, i vɔnɔvɔn jiwo nə wo a ka nyɔ ε sə.

Mɛe i la nyi amə vəvə?

(Matie 18:1-5; Luka 9:46-48)

³³ Wo ɔo kapenawumù. Kə wo lə ʔxomə ɔe a, Yesu ka wo sə bə: «Aɔjika kee mi lə də lə əmɔ a ji?» ³⁴ Vɔ a, wo vin too, ɔo lə əmɔ a ji a, wo lə xonu də amə kə la nyi amə vəvə a η. ³⁵ Yesu kanrɛn i yɔ ye dəkprɔvi aməwivə a wo; i nu nə wo bə: «Nə aməɔə lə ji i kaa nyi ηkɔtɔ a, na nyi ηgbəsitɔ kidə aməsəntɔ amə wo see tɔ.» ³⁶ I i cɔ ɔevi cukuvi ɔeka də wo ɔɔŋdomə, i ɔɔn ε də goto, i nu nə wo bə: ³⁷ «Nə aməɔə xɔ ɔevi cukuvi ila mɔki cəgbə tinyə a, nyiŋta i i xɔ, i amə kə xɔ η a, η nyi ənyə i i xɔ o, vɔ a, amə kə ɔo η ɔiɔaa i i xɔ.»

Amə kə ŋ gbə mí a míatɔ i i nyi

(Luka 9:49-50)

³⁸ Jaan nu nə ε bə: «Ɔnukpramətɔ, mi kpɔ ηucu ɔeka i i lə nya gbɔngbɔn vɔenwo lə tɔ ηkɔ mə, i mi ji a gbə nə ε, ɔo η kpɾnə mi do o.» ³⁹ Yesu nu bə: «Mi ŋ ka gbə nə ε o. Ɖo aməɔeken ŋ kateŋ jrə ənu jiwun lə tiin ηkɔ mə, i la gbə nu tiin nyɔ vɔen zedeka o. ⁴⁰ Amə kə ηgbə mí a, mia tɔ i i nyi. ⁴¹ Amə kə la na əci kɔfo ɔeka mi, i mi a nu cəgbə kə mi nyi Krisotɔ taɔo a, ma nu ʔdɔdo nə mi, ŋ ka ji ye lə dokpin o.»

Yesu nu nə ye dəkprɔvi wo bə wo a hən aye

(Matie 18:6-9; Luka 17:1-2)

⁴² Amə kə la ɔo i ɔevi cukuvi kə xɔ η sə ɔe əlaa wo domətɔ ɔeka la jə ʔgɔ a, nə wo bra ətə gangan d'əko nə ε i ɔee də ʔxu mə a, a nyɔ nə ε wu. ⁴³ Nə taalɔ wo a ɔo i aa jə ʔgɔ a, co e ji; ɔo nə ə hən alɔ ɔeka yi ʔgbə mavɔ mə a, a nyɔ nə wo wu taalɔ aməvə a wo na sɔgbə, lə əŋ o ɔe, i ə vɛ do lə əzo mavɔ, kə η ci nɔ a mə. [⁴⁴ Leenaa, əyə wo η kunc o, i əzo a ηci nə gbəɔə o.]^f ⁴⁵ Nə taafa a ɔo i aa jə ʔgɔ a, co e ji i, ə zɔn afɔ ɔeka ji ɔo ʔgbə mavɔ mə a, ə nyɔ nə o wu ə zɔn taa fɔ aməvə a wo ji, i wo a dawo də əzo mavɔ mə. [⁴⁶ Leenaa, əyə wo η kunc o, i əzo a ηci nə gbəɔə o.]^{*} ⁴⁷ Nə taa ηkuvi a ɔo i aa jə ʔgɔ a, ɔeeji, ə nyɔ nə o i na ɔo Mawu fiɔɔɔɔɔ mə kidə ηkuvi ɔeka, wu taa ηkuvi aməvə a wo na lə nyɔngbin, i wo a cɔwo də əzo mavɔ mə. ⁴⁸ Leenaa, əyə wo ŋ kunc o, i əzo a ηci nə gbəɔə o ⁴⁹ Ɖo, amə ɔəsiadə ɔo la tɔ vəvə səsə əzo a nu, i a xɔ əjə i la trɔzun amə kɔkɔ. ⁵⁰ Ɔjə a, ənu nyɔngbin i nyi, vɔ a, nə i cɔ ye vivi bu ɔe, nukee i wo a sə nə ε vivi? Ɔjə na nɔ mia ηtawo mə, nə mia nɔ nə fafamə kidə mia vaatɔwo.»

*9.46 Kpɔ ənyɔ kə mi nu də hənhrən mə 9.44 η a

^f9.44 Wema xoxo sɔgbɔ lə greki gbəmə, i wo η wɔ hənhrənmə ila ɔe o

Yesu kpra ʼnu amə də ʼcu kidə asi gbəgbə ʼ

(Matie 19:1-12; Luka 16:18)

10¹ Yesu co leenaa, i va yi Jude kanmə, lə Judeen tɔ a ʼngbə. Amə sùgbɔ trɔ va bɔ dəgbɔ, i i tɔ ʼnu kprakprawo sigbə i wonə dɛdɛca a. ² Farizitɔ wo dɛwo təbɔ Yesu, i kaa teekpɔ, wo lə ka e sə bə: «Mi a sə na gbə bə ʼncu na gbə asia a?» ³ Yesu xɔ nuxo, i kawo sə bə: «Nukee Məyizi dɔ mi bə mia wɔ?» ⁴ Wo rɔn nə ε bə: «Məyizi nagbə bə mia ʼnrɔ əsə ʼngbəgbə wema, i a gbə e.» ⁵ I Yesu nu nə wo bə: «Mia tɔ səsə i dɔ i Məyizi ʼnrɔ əsə hunna nə mi. ⁶ Vɔ a, lə gɔmə jəjə kə Mawu dɔ xixə a, "ə wɔ ʼncu kidə nyɔrun"; ⁷ "Yeido, ʼncu a co gbə ye dada kidə ye nana dɛ, i la j'ədu kidə asia, ⁸ I wo aməvə awo la nyi ʼntiran dɛkaa". Kinaa wo ʼngbə nyi aməvə o, vɔ a, ʼntiran dɛkaa. ⁹ ʼĠbətɔ ʼj ka kran ʼnu kə Mawu dɔn d'ədu a o.» ¹⁰ Kə wo trɔva ʼxo mə a, ye dəkprɔvi wo gbə trɔ ka ʼnyɔ dɛka a ε sə də ʼnyɔ hunna ʼj. ¹¹ I i nu nə wo bə: «Nə amədɛ gbə asia, i dɛ əbu a, ə wɔ əhasi də asia jəŋkɔtɔ a ʼj, ¹² I nə nyɔrun dɛ gbə ʼcu a, i vɛ dɛ əbu a, ə wɔ əhasi.»

Yesu xodə nə dɛviwo

(Matie 19:13-15; Luka 18:15-17)

¹³ Amə wo lə kprɔ dɛvi cukuviwo va nə Yesu nə a cɔ alɔ də wo ji. Vɔ a, ədɔkprɔvi awo na lə gbə. ¹⁴ Kə Yesu kprɔ ʼnə a, xoməfinyε le e, i i nu nə wo bə: «Mi gbə dɛvi cukuviwo dɛ nə wo a va əgbɔyɛ i mi ʼj ka a tumɔ də wo o; dɔ Mawufyɔdɔdu a nyi wo o kə wɔdɛ sigbə dɛviwo ʼnə a tɔ. ¹⁵ Ma nu ədɔdɔ nə mi: Nə amədɛ ʼj xɔ Mawu fyɔdɔxu a sigbə dɛvi cukuvi ʼnə a, ʼj ka tə ʼj dɔmə gbədɛ o. ¹⁶ Kina a, əkprasi kɔmə nə wo, i cɔ alɔ də wo ji i xodə newo.

ʼncu hotɔnɔ dɛka byɔ ʼnyɔ Yesu sə

(Matie 19:16-30; Luka 18:18-30)

¹⁷ Kə Yesu j'əmɔ a ji a, ʼncu dɛka sudu i jəkrɔ də ʼj kɔ nə ε, i ka ε sə bə : «ʼNukpramətɔ nyɔɛ, nukee maa wɔ i la kprɔ ʼngbə mavɔ?» ¹⁸ Yesu nu nə ε bə: «Nukeejɔ i ə yɔ ʼj bə amə nyɔɛ? Amə dɛken ʼj nyi amə nyɔɛ zən lə Mawu dɛken ʼj o". ¹⁹ ʼE dəsi əsə a wo dɛ: "Ka wu amə o, ka wɔ əhasi o, kaa fifi o, kaa dɛ kunu vɔn nə amə dɛ o, ka tafu amə dɛ ʼnu o, bu tɔɔ dada kidə tɔɔ nana. ²⁰ ʼE rɔn nə ε bə: «ʼNukpramətɔ, ʼj zɔnnɔ də əsə hunna wo see ji co tiin dɛvimə.» ²¹ Kə Yesu kprɔ e a, yənu jəji nə ε , i nu nə ε bə: «ʼNu dɛka hwe də o: Vεε sa ʼnu kə ə wɔ dɛ a wo see, i ma əho a, nə ayamənɔwo, ʼnə a, a a wɔ ədɔkɔ dɛ lə səxo. Kinaa, na va kprɔŋdɔ.» ²² Vɔ a, kə i sə ʼnə a, ə nyra ʼnkuvimə, i i jəmə yi, lə ənjukuku mə, dɔ ədɔkɔnɔŋ ganɔan i i nyi. ²³ Yesu kprɔ ye dəkprɔvi kə xixra də e dɛ a wo, i nu nə wo bə: «ʼE vadɔ nə ədɔkɔnɔŋ wo, a dɔ Mawu fyɔdɔdɔmə!» ²⁴ ʼNyɔ a kpraca ye dəkprɔviwo. I Yesu gbətɔ nu nə wo bə: «ʼVinɔyə wo, ə vaadɔ nə wo a dɔ Mawu fyɔdɔdɔmə.» ²⁵ Tɔnɔ dɔmə toto a bubɔ nə lakumi wu ədɔkɔnɔŋ na dɔ Mawufyɔdɔdɔmə." ²⁶ ʼE kpraca ədɔkprɔvi awo taŋ, i wo lə ka wɔdɛkiwo sə bə: «Kinaa, mεε i co a gan? ²⁷ Yesu kprɔwo i bə: «Kina gro ʼĠbətɔwo, vɔ a, ʼj gro Mawu o, dɔ ʼnu wo see ji i Mawu sun.» ²⁸ Pyε tɔ nunu nə ε bə: "Kprɔ i miawo mi gbə ʼnu wo see dɛ i kprɔ o do.» ²⁹ Yesu nu bə: "Lə ədɔdɔmə a, ʼj lə nu nə mi, amə kə la cagbə tinyə kidə ʼnyɔ nyɔɛ a tɔ, i la co gbə ye xo, nɔvia ʼncu wo, nɔvia nyɔrun wo, nana, dada, əvi awo nɔmi anyigbanwo, ³⁰ Mawu a nə ənulawo kavətakpɔ(100) lə ʼngbə əlamə: ʼXo wo, nɔvi ʼncu wo, nɔvi nyɔrun wo, nana wo, əvi wo, anyigban wo kidə əfudɔnamə wo, i la nə ε ʼngbə mavɔ lə ʼngbə kə gbɔnɔ a mə. ³¹ Amə sùgbɔ lə ʼj kɔtɔ wo mə, la va nyi ʼngbəsitɔ, i amə sùgbɔ lə ʼngbəsitɔ wo mə i la va nyi ʼj kɔtɔ.

Yesu gbə nu bə ye a ku i la gbə nyo

(Matie 20:17-19; Luka 18:31-34)

³² Wo l'əmɔji, i yiko Jərizalemù, i Yesu lə ŋkə nə wo. Vɔ̀nvɔ̀n lə ji àd̀əkrɔ̀vi awo, i àdikà lə co amə kə kprɔ̀wo do a wo. Yesu gbə̀rɔ̀ yɔ̀ ye dəkprɔ̀vi aməwivə̀ a wo də dɛkia ŋ, i lə dɛ ənu kə dɔ̀ la jɔ̀ dɛji lə ma diŋdin mə a, gɔ̀mə nə wo. ³³ Yesu nu nə wo bə: «Ye kə, mí yiko Jərizalemù, i wo a cɔ̀ Àgbə̀tɔ̀ əvi a d'alɔ̀ mə nə Mawuvəsətɔ̀gan wo kidə əsəkpramə̀tɔ̀ wo. I wo a do əkuhwɛ ɛ, i la sə də asi nə amə kə ŋ dəsi Mawu a o, ³⁴ i wo a kalasii, i la tu ətan dəwun, i la cɔ̀ ə̀sɔ̀wo xo e, i la wu i; i ŋkəkə ə̀tɔ̀n a tɔ̀mə a, a nyo lə amə kuku wo mə.»

Jakə kidə Jaan byɔ̀ nu Yesu

(Matie 20:20-28)

³⁵ Zebede ye vi, Jakə kidə Jaan tə̀bɔ̀ Yesu i nu nə ɛ bə: «Ənukpramə̀tɔ̀, mí lə ji bə ənu kə mía byɔ̀ o a, na wɔ̀ ɛ nə mí.» ³⁶ Yesu ka wo sə bə: «Nukee mi lə jro bə ma wo nə mi ko?» ³⁷ Wo nu nə Yesu bə: «Nami nə amə dɛka na kanren də dɛsi mə, i əvatɔ̀ də əminyo mə, nə o gəkəmə aa lə tɔ̀ ŋtikɔ̀kɔ̀ mə a.» ³⁸ Yesu nu nə wo bə: «Mí ŋ nya ənu kə mí lə byɔ̀ a o. Mía tə̀ ŋ nu və̀və̀ səsə kəfo kə unka nu aa, nɔ̀mi mia tə̀ ŋ lə Mawuci və̀və̀ səsə̀tɔ̀ kə ŋ kaa lə a a? ³⁹ I wo nu nə Yesu bə: «Mía tə̀ ŋ.» I Yesu rɔ̀n nə wo bə: «Àd̀òdo i mi co mia nu və̀və̀ səsə̀ kəfo kə ŋ kaa nu a, i mi co mia lə Mawuci və̀və̀ səsə̀tɔ̀ kə ŋ kaa lə a, ⁴⁰ V̀d̀ a, kə nyi mia kanren də dɛsi mə, nɔ̀mi əminyo mə ŋ a, ŋ nyi ənyə i la nə ɛ o, wu ənə a, amə kə Mawu wɛɛ dɛnɔ̀ a wo tɔ̀ i.» ⁴¹ Kə wo aməwo dɛya wo sə ənə a, wo wɔ̀ xoməfyen də Jakə kidə Jaan. ⁴² Yesu yɔ̀ wo see, i nu nə wo bə: «Mí nya bə amə kə wo yɔ̀nə bə əgan, d̀t̀kɔ̀n kə ŋ dəsi Mawu a wotɔ̀ i kpanə̀ àcɛ ganagana kə jrowo a də d̀kɔ̀n a wo ji, i amə ŋkuvi ləjiwo ca na gbə zan àcɛkprakpa a də woji. ⁴³ ŋ ka nyi ənə lə mia mə o. V̀d̀ a, amə dɛken kə la jro a nyi aməganxo lə mia mə a, na nyi mia məsə̀ntɔ̀. ⁴⁴ I nə amədɛ ləji a nyi ŋkɔ̀tɔ̀ lə mia mə a, na nyi hwasi nə miawo see. ⁴⁵ Də̀ əgbə̀tɔ̀ əvi a ŋ va nə wo a sɛn i o, v̀d̀ a, ə va i a sən amə, i la cɔ̀ ye gbə̀ sə na, i sə xo əgbə̀ n'amə̀ s̀t̀gbɔ̀.»

Yesu hun ŋkuvi nə Batime

(Matie 20:29-34; Luka 18:35-43)

⁴⁶ Yesu kidə ye dəkprɔ̀vi wo va Jeriko. Kə wó lə do lə ə̀d̀ugan a mə, kidə əhwà s̀t̀gbɔ̀ a, ŋkuvitɔ̀nɔ̀ ənu byɔ̀dɔ̀tɔ̀ dɛka tɔ̀ mə Batime, i nyi Time əvi, i kanren dɛ də əmɔ̀ to. ⁴⁷ Kə i sə bə Yesu Nazaretitɔ̀ i a , ə̀ dɛ ə̀xa do bə: «Yesu Davidi əvi, kprɔ̀ àd̀ònnù mə ŋ!» ⁴⁸ Amə s̀t̀gbɔ̀ lə gbə̀ nə ɛ bə na vin, v̀d̀ a, ə̀ gbə̀ də ə̀xa sinsin kpe e bə: «Davidi əvi! kprɔ̀ àd̀ònnù mə ŋ!» ⁴⁹ Yesu nɔ̀tə, i bə: «Mí yɔ̀ ɛ va.» I wo yɔ̀ ŋkuvitɔ̀nɔ̀ a, i nu nə ɛ bə: «Də əji, co, Yesu lə yɔ̀ o.» ⁵⁰ ŋkuvitɔ̀nɔ̀ a cɔ̀ ye wu ganɔ̀n danɔ̀kpiin, i co kaba, i va Yesu gbɔ̀. ⁵¹ Yesu x̀d̀ nuxo, i nu nə ɛ bə: «Nukee ə jro bə mə wɔ̀ nə o?» ŋtɔ̀nɔ̀ a nu nə ɛ bə: «Əgan, wɔ̀ nə ma gbə̀ kprɔ̀ ŋunu.» ⁵² I Yesu nu nə ɛ bə: «Yi ta a x̀d̀sə x̀d̀ əwo gan.» Zɛdɛka a, ye ŋkuvi wo hun, i i kprɔ̀ Yesu do lə əmɔ̀ a ji.

Yesu ɔo Jərizalemù

(Matie 21:1-11; Luka 19:28-40; Jaan 12:12-19)

11 ¹ Kə wo təbo Jərizalemù, i lə ma diɲdin mə də Betifaje kidə Betanii, lə ɛto kə ji Olivùti wo nɔnɔ a gbə a, Yesu ɔo ye ɔəkpɔvi aməvə ɔiɔa, ² i nu nə wo bə: «Mi yi bota kə lə ŋkə nə mi hunna a mə. Nə mi ɔo mə zedɛka a, mi a kpɔ Keteketevi ɔeka kə amə ɔe ŋ ra kpɔ gbəɔa a o, lə brabra. Mi tu i i kpɔ ɛ va ŋ. ³ I nə aməɔa ka mi sə bə: "Nukee jɔ i mi lə wə nə?" Mi rɔn nə ɛ bə: "Axotɔ i hinyee, kina a, amə a, la gbə e ɔe nə mi zedɛka, i mi a kpɔ ɛ va lela"» ⁴ ʔɔəkpɔvi aməvə a wo yi bota a mə, i kpɔ, wo bra keteketevi a, təbo ʔgbɔ ɔeka ɔe lə xixənu l'əmɔto. I wo tu i. ⁵ Amə kə leena ɔe a wo, wo doməto ɔewo nu nə wo bə: «Nukee mi lə wə ɔnə? Nukee jɔ i mi lə tu keteketevi a?» ⁶ Wó rɔn nə wo sigbə Yesu nu bə wo a nui ɔnə, i wo gbəwo ɔe, i wo yi. ⁷ Wó kpɔ keteketevi a va nə Yesu, i ɔo wo wu wo ɔo ɔəji, i Yesu kanrən ɔəji. ⁸ Amə sùgbɔ wo ɔo wo wu wo sə ɔo də ɔmɔ a ji, amə ɔəo ɔo amaka lə əbowomə ɔo də ɔmɔ a ji. ⁹ Amə kə lə ŋkə nə Yesu a wo, kidə amə kə lə ŋgbə nɛ ɛ a wo lə də ʔxa bə: «Ozana!⁸ Mawu na xoɔə nə əfyɔ ɔuɔu kə gbɔnɔ lə ʔtohonɔ ye ŋkə mə a! ¹⁰ Mawu na xoɔə nə əfyɔ ɔuɔu kə gbɔnɔ a, əfyɔɔuɔu mia dada Daviditɔ! Ozana! l'əsəxo, l'əji! ¹¹ Yesu yi Jərizalemù i ɔo Mawusənxo a, kə i kpɔ ɔnu wo see xixrado vayi, i kpɔ bə əzan lə do a, ye kidə ye ɔəkpɔvi aməwivə awo trɔyi Betanii.

Yesu do nu figiti ɔeka

(Matie 21:18-19)

¹² Ye ŋkəgbə a, gəkəmə wo lə ɔo lə Betanii a, fifə lə Yesu. ¹³ ʔ kpɔ figiti ɔeka ɔiɔa, i i ɔnɔ amaka ɔe nyɔŋgbin, ə yi ati a kpɔ gbə bə ye a kpɔ cəncən ləji ma. Və a, kə i təbo ati a, amaka ɔəɔa i i kpɔ, ɔo ŋ nyi figi cəncən gəmə o. ¹⁴ Yesu nu nə figiti a bə: «Amə ɔə ŋ ka gbə tɔnu taa cəncən gbəɔa o.» I ye ɔəkpɔvi wo sə ɔnyɔ kə i nu a.

Yesu nya ənusatəwo lə Mawusənxo

(Matie 21:12-17; Luka 19:45-48; Jaan 2:13-22)

¹⁵ Yesu kidə ye ɔəkpɔviwo trɔva Jərizalemù, i Yesu ɔo Mawusənxo a, i tɔ amə kə lə sa ɔnu awo kidə amə kə lə xrənu lə Mawusənxo awo nyanya; ɛ fri əkpɔn nə əho ɔɔritəwo, i gbə fri ahwenne satəwo zinkpin ɔn, ¹⁶ ŋ gbə rɔn nə amə ɔeken na hen ɔnu ɔə to Mawusənxo a mə vayi o. ¹⁷ Hunna ŋgbə a, i tɔ ɔnu kpakpra wo bə: «Wo ŋ ŋrɔ də Mawu nyɔ wema mə bə: Wo a yɔ tinxo bə ɔəxo xo ɔuɔn wo see tɔ a! I miawo mi va sə wɔ Jaguda wo nɔxo!» ¹⁸ Mawuvsatɔ ganwo, kidə əsəkpɔraməto sə ɔnu kə jɔ a, i wo lə ji sigbə wo a wəɔmɔ i la wui a; vɔ a, vɔnɔn lə ji wo də ŋ, ɔo yenu kpɔramə wo lə ɔo aye mə nə aməɔsyaɔə. ¹⁹ Kə fienyigbɔ sun a, Yesu kidə ye ɔəkpɔviwo do l'əɔdugan a mə.

Figiti kə Yesu donu a ku

(Matie 21:20-22)

²⁰ Lə ye ŋkəgbə nyidin a, Yesu kidə ye ɔəkpɔviwo zɔn ɔmɔ vayiko, i wo kpɔ Figiti a, i i xu kəkə yi əkəwo ji. ²¹ Pyee ɔowun ɔnu kə jɔ vayi a, i nu nə Yesu bə: «ʔgan! kpɔ figiti kə ədo nu a xu see.» ²² Yesu rɔn i nu nə ye ɔəkpɔviwo bə: «Mi xo Mawu sə.» ²³ Lə ʔɔɔdo mə a ma nu nə mi, nə aməɔa ye nə ɔto əla bə: "Gbɔ!, i ve jə ʔxu mə" i ŋ xo nu kpɔ lə ye yemə o, i xɔsə bə ɔnu kə ye nu a la jɔ a, a jɔ. ²⁴ Yeidɔ ŋ lə nu nə mi: ɔnu kə mi a byɔ wo see lə mia ɔəxowo mə a, mi xɔsə bə yewo kpɔ ɛ

⁸11.9 Ozana a, ye gɔmə i nyi "Kafukafu nə Mawu"

xɔ, i mi a kpɔ ɛ xɔ nyawo. ²⁵I nɛ mi l'ɛtɛ, i lɛ xoɔɔ i ɔwun bɛ amɛ ɔɔ jɛ ɔɔ dɛ mi a, mi sɛ kɛ ɛ, nɛ mia dada lɛ sɛxo na cɔ mia ɔɔjɛwɔ ca sɛ kɛ mi. [²⁶Ama nɛ mi ɔ cɔ nɛ ɔɔ sɛ kɛ amɛ o, mi a dada l'ɛsɛxo ca ɔ ka cɔ mia ɔɔ kɛ mi jɛ a wo ca sɛ kɛ mi o.]^h

Mɛ i na ɔɔ Yesu?

(Matie 21:23-27; Luka 20:1-8)

²⁷Yesu kidɛ ye dɛkprɔviwo trɔ va Jɛrizalemɔ, i ɔkɛmɛ Yesu lɛ dan to Mawusɛnxo a mɛ a, Mawuwɔsatɔganwo, ɔsɛkpramɛtɔwo kidɛ ɔdumɛganxo wo va tɛbɔ ɛ. ²⁸I lɛ nu nɛ ɛ bɛ: «ɔɔ kee ɔwɔ ɔɔ i na lɛ wɔ ɔnu hunna wo? I mɛ i na ɔɔ o i ɔ lɛ wɔ wo?» ²⁹Yesu nu nɛ wo bɛ: «Maa ka ɔnyɔ ɔɔka mi sɛ, nɛ mi na ye ci ɔ a, unca maa nu ɔɔ kɛ ɔ sɛ lɛ wɔ ɔnu hunna wo nɛ mi. ³⁰Mɛɛ i na ɔɔ Jaan i ɔ va lɛ Mawuci n'amɛ? Mawu i a, nɛ mi ɔɔbɛtɔwo? Mi rɔn ɔ.» ³¹Wo lɛ nu lɛ wo ɔɔkiwo mɛ bɛ: Nɛ mi rɔn bɛ "Mawu i a" a bɛ: Nukeejɔ mi ɔ xɛ sɛ o?" ³²Mi a tɛ ɔ nu bɛ: "ɔɔbɛtɔwo i a"? Wo lɛ vɔnɔn nɛ ɔhwɔ a, ɔɔ amɛ wo see i kpɔ Jaan sɛ kpɔ Mawugbɛɔtɔ dodo. ³³I wo ɔɔjɛn i rɔn nɛ Yesu bɛ: «Mi ɔ nya o.» I Yesu nu nɛ wo bɛ: «[ɔca nyi ɔ ɔɔbɔ ɔɔ kɛ ɔ sɛ lɛ wɔ ɔnu hunna wo a, nu nɛ mi ɔɔ o.»

^h11.26 Wema xoxo sùgbɔ lɛ greki ɔɔmɛ, i wo ɔ wɔ hɛnhɛnmɛ ila ɔɔ o

Yesu do əlo də vinyibodətə ədə yrantə dəkawo η

(Matie 21:33-46; Luka 20:9-19)

12¹ Yesu tə nuxo xoxo nə wo to əlo dodo mə bə: «İjucu dəka do vinyitiwo, i tu əkpa xixra də e, i gbə ku ədo kə mə wo fyən nə vinyi cəncən lə a. Ə gbə mə əkpe kə ji əbo cətəwo ra nə a, i cə nə əbo a; i cə vinyibo a də asi nə vinyibodətəwo, i yi əməji. ²Kə vinyi cəncən a ye kəkə gəmə sun a, ə də ye mənsəntə dīda vinyidəwətə awo gbə, nə a və xə vinyi ye cəncən kə nyi yetə a va nə e. ³Vinyibodətə awo lee, i xo e, i nyee ələ gbale. ⁴Ə gbə də ye məsəntə bulmə dīda wo, wo xo eta nə e, i zui nyəngbin. ⁵Ə gbətə də ye məsəntə bulmə dīda, i wo wu ya. Ə va də aməsəntə sūgbə bulmə wo dīda, i wo xo amə dəo, i wu dəo. ⁶Ə va kəpətə əvi a vəvə ηucuvi dəken, i i va də e dīda wo ci ηgbə, i bə: "Wo a bu əvinyə" ⁷Ama, vinyibodətə hunna wo nu lə wo dəkiwo mə bə: "Əvi kə kaa va dū cinə a kə, mi va, mi a wu i nə vinyibo a na trəzun miatə." ⁸Wo lə e, i wui i sə daŋkpiin də vinyibo a ηgbə. ⁹Yesu va ka wo sə bə: Nə əbotə a la wo mə? A va, i la wu vinyibodətə a wo, i la cə əbdə a də asi nə amə bulməwo. ¹⁰Mi η kəpə ənyə la hrən lə Mawunyo wema a mə a? ye i nyi bə:

«*Əkpə kə əxə mətəwo kəpə bə η nyi ənuqə o, i gbə e də e, yei va trəzun zogojikpə.*» ¹¹Ətəhəncə ənu wəwə i, ənujiwun i i nyi lə mi a ηkuvi mə.

¹²Jifutəwo gan wo lə ji əmə a lə Yesu, də wo nya bə yewo η i i lə do əlo a do, və a, wo lə vənəvən nə dükən a, i wo daci i də, i yi.

Wo ka Yesu sə bə wo a tu ətəho nə rəmafyoğan ma?

(Matie 22:15-22; Luka 20:20-26)

¹³Wo də Farizitə wo kidə amə kə lə əfyə Erodu ji a wo dīda Yesu, nə wo a və byə ənyəwo e sə, i la kəpə əmə i sə lə e lə ye nuxo wo mə. ¹⁴Wo va nu nə e bə: «Ənukpramətə! mi nya bə əddədonutə i ə nyi, i η vənəvən nə nə amə də o, kəpə η xo nə amə də ηkuvita kəpə gbəxo i xonə nu o, və a, əkpəra nə ənu amə wo də Mawu əməji nyəngbin lə əddədomə. Mı a sə nagbə bə wo a tu ətəho nə Sezaa Rəmafyoğan a? nəmi wo η kaa tu i o?» ¹⁵Yesu nya bə ayemənu i wo lə wə kidə ye, i nu nə wo bə: «Nukee jə i mi lə tə η kəpə?» mi cə əhoga dəka va ma kəpə. ¹⁶Wo cə əhoga dəka va nə Yesu, i i kawo sə bə: «Mee dədə kidə mēe ηkə i l'əji də kə?» Wo rən nə e bə: «Rəmafyoğan Sezaa i.» ¹⁷Yesu nu nə wo bə: «Mi cə ənu kə nyi Sezaa tə a nə Sezaa, i cə ənu kə nyi Mawutə a nə Mawu.» Ənyə ci kə Yesu na a kpacawo sūgbə.

Sadusitə wo byə ənyə Yesu sə də nyənyə cə əku η

(Matie 22:23-33; Luka 20:27-40)

¹⁸Sadusitə wo va Yesu gbə, wo i nu nə bə amə kukuwo η kaa nyo a o. Wo lə ka e sə bə: ¹⁹«Ənukpramətə! Moyizilə ηrə nə mi bə: "Nə amədə wə nəvi ηucuvi də, i i də nyərun, i η jivi o, i ku gbə asia də e, nəvia ηucu co a də e, i la jivi lə xomə nə nyərun a, sə wə donu də nə fofo a kə ku a." ²⁰Nəji amadrə dəkawo lə. Amə jənkətə a də nyərun, η jividə o i ku gbə nyərun a də. ²¹Amə əvə a tə cə kposu a sə də, ye ca ku majivi, nə i amə amətən a tə ca tə nyi nə. ²²I wo nənji amadrə awo see də nyərun a ədə jə ədəngbə, i wo see ku ma jivi dəken a nə. Lə hunna wo see ηgbə a, nyərun a ca va ku. ²³Gəkəmə amə kukuwo la va nyo cə oku a də, məətə i nyərun a la nyi lə wo mə, yei də nyi wo see əsi kəpə nə?» ²⁴Yesu nu nə wo bə: «Mi kəpə bə əmə i yewo lə bu a e? ənu kə də i i nyi ənə a kə, mi η dəsi Mawunyo a o, kəpə mi η dəsi Mawu əwunsən o. ²⁵Ənə a, gəkəmə amə kukuwo la nyo cə oku a, amə də η kə də nyərun o kəpə amə də η kə də əcu o, və a, wo a wə də sigbə Mawuηədətəwo ənə l'əsəxo. ²⁶Amə kukuwo la nyo cə əku ənyə a, Mi η hrēe lə Moyizilə wema

mə ənyo kə Mawu nu nə ε lə ati kreyee gbə e a? Ɛ nu nə ε bə: Ɛnyə i nyi Mawu Abraxamùtə, Mawu Izakitə, kidə Mawu Jakəbutə." ²⁷ Mawu ɲ nyi Mawu amə kuku wo tɔ o, vɔ a, amə kə lə àgbə a wo Mawu i ì nyi; Mi lə bu əmɔ sùgbə.»

Yesu xonu də əsə kə lə ɲkə nə əsə a wo ɲ

(Matie 22:34-40; Luka 10:25-28)

²⁸ Ɛsəkpramətɔ dɛka leena, i sə ənu kə ji wo lə dadjika do a, kə i nya bə ənyo ci nyɔ̀ngbin i Yesu nawo a, ə təbɔ ε i ka ε sə bə: «Ɛsə kee lə ɲkə lə əsə awo see mə?» ²⁹ Yesu xɔ ənyo nə ε bə: «Ɛsə jəɲkətɔ a kə: Ɖoto Izrayeli, Ɛtəhɔnɔ mia Mawu dɛken kpaɲ i nyi àxotɔ, ³⁰ i ə dɔ a rɔn tɔw Mawu Ɛtəhɔnɔ kidə tɔɔye see, tɔɔsə see, tɔɔnunyanya see, kidə tɔɔwunsən see. ³¹ əvatɔ i nyi: Aa rɔn tɔɔkpəna sigbə wɔɲta ənə. Ɛsə bulmə dɛ ɲgbə lə i wugan aməvə hunna wo o.» ³² Ɛsəkpramətɔ a nu nə Yesu bə: «Ɛnukpramətɔ! Ɛ rɔn də nyɔ̀ngbin, àdɔdɔ i ə nu, Ɛtəhɔnɔ dɛken i nyi Mawu, i Mawu dɛ ɲ gbə lə i zən lə ya ɲ o, ³³ aməsyamə dɔ a rɔn Mawu kidə aye see, kidə y'enunyanya see, kidə ye ɲusən see, i dɔ la gbə rɔn ye kpəna sigbə yɛɲta ənə. Hunna nyɔ̀ sùgbɔ wu, əvɔ kə wo tɔnəzo kidə əvɔsasa dɛyawo see.» ³⁴ Kə Yesu kpɔ bə ə rɔn nə ye kidə ənunyanya a, ə nu nə ε bə: «ɲ gbə dɪɲdɪn də Mawufyɔdɔuxo a o.» Amə dɛken ɲ gbə doji i kanyɔ dɛ e sə o.

Nukee Kriso nyi nə Davidi?

(Matie 22:41-46; Luka 20:41-44)

³⁵ Gəkəmə Yesu lə kpɔ ənu amə wo lə Mawusənxo a, ə byɔ wo sə bə: «Nə əsəkpramətɔwo labə Kriso, Xɔgantə a nyi Davidi əvi mə? ³⁶ Ɖo Gbɔ̀ngbɔ̀n Kəkə cɔ ε də aye mə nə Davidi, i ye ɲta bə: "Ɛtəhɔnɔ nu nə tiinxotɔ bə, kanren də dɔsimə ɲ, kəkə ma cɔ tɔkətɔwo də taafɔwo gəmə." ³⁷ Davidi ɲta i yɔ ε bə Àxotɔ nə. Nə a wɔmɔ i gbə nyi əvi a? Àhwà sùgbɔ a lə dɔ əto Yesu kidə jɪjɔ.»

Yesu bə wo a hən aye də əsəkpramətɔwo ɲ

(Matie 23:1-36; Luka 20:45-47)

³⁸ Yesu lə kpɔ ənu amə wo bə: «Mi hən aye də əsəkpramətɔwo ɲ, dɔ ənu kə jro nə wo a i nyi, wo a lə awu dɪɲdɪn mə, i lə dan, nə wo a lə ciwo kidə sisi lə dükɔn bɔxowo. ³⁹ Wo jɪnɔ a kanren də toho ɲkətɔwo lə bɔbɔxowo kidə azanɔdɔdu tohowo. ⁴⁰ Wo jə nə kumarin də kposu ənuwoji, i na lə xodɛ dɪɲdɪnwo, i la sə disa nə amə wo bə yewo nyi àgbətɔ nyɔ̀ngbin. Mawu la dɔnto nə wo i a sənwon sùgbə.»

Yesu kafu kposu ayaməɔ dɛka ənu jɔjɔ

(Luka 21:1-4)

⁴¹ Yesu kanren, i dəɲkə ənujɔgban dɛ, i lə kpɔ sigbə amə wo lə cɔ əho kɔ də ənujɔgban a mə a. Ɛhotɔɔwo sùgbɔ lə cɔ əho sùgbɔ də mə. ⁴² Kposu ayaməɔ dɛka ca va, i cɔ əhoga cukuvi aməvə kə hwe wu dɛya o see, də ənujɔgban a mə. ⁴³ Kina a, Yesu yɔ ye dəkprɔwiwo, i nu nə wo bə: «Ma nu àdɔdɔ nə mi, kposu ayaməɔ əla na ənu wu amə kə na ənu də ənujɔgbanmə a wo see. ⁴⁴ Ɖo amə dɛyawo see a, ənu kə sunwo kpɔtɔ a mə i wo cɔ lə i va na. Vɔ a, ya a, ayaməɔ əho kə a zan i la nɔ àgbə a see i i sə na.»

Yesu bə wo a gban Mawusənxo a

(Matie 24:1-2; Luka 21:5-6)

13 ¹Gàkəmə Yesu lə do lə Mawusənxo a, ye dəkprəvi a wo dɛka nu nə ε bə: «Ɔnukpramətə! kprɛ əkpɛ nyɔ̀ŋgbin ila wo, i kprɛ sigbə ɛ̀xɔ a gaŋgan dɛ a!»
²Yesu nu nə ε bə: «Ɔŋ kprɛ ɛ̀xɔ gaŋgan əlawo a! əkpɛ kə wo sə mənwo a, ədɛ ɲ ka gbə kprɛtɔ l'ədɛ ji o, wo see i wo a fri gban.»

Yesu xonu də ənu baɗa kə la va jɔ a wo ɲ

(Matie 24:3-14; Luka 21:7-19)

³Yesu va kanrən də ətɔ kəji olivutiwo nɔ̀nɔ a, lə Mawusənxo a ɲkɔ, Pyɛɛ, Jakɛ, Jaan kidə Andre wo vɛ kprɛ ε lə wo, i ka ε sɛ bə: ⁴«Nu gākəmə ənu hunna wo see la jɔ a nə mi, kidə dəsi ke e la disa gākəmə ənu hunna wo see la jɔ a?»

⁵Yesu tɔ nunu nə wo ji bə: «Mi hən aye nə amə dɛken ɲ ka fru mi o. ⁶Amə sùgbɔ la va, i la cɔ tiin ɲkɔ, i la lə nu bə: "Ɔnyə i nyi kriso a", i la fru amə sùgbɔ. ⁷Gākəmə mi a sɛ bə wo lə wɔ əhwà, alo əhwà wɔwɔ ənyɔwɔ a, vɔ̀nɔvɔn ɲ ka ji mi o: ənu hunna wo dɔ a jɔ, vɔ̀ a, ɲ nyi əgbɛ a i kaa vɔ haɗo nə o. ⁸Dùkɔn dɛka la cɔ əhwà də dùkɔn bulɔmə ji, i əfyɔdɔxɔ dɛka la cɔ əhwà də əbulɔmə ji, Anyigban a hunhun lə əfiwo, i fufɛ la do. Ɔnu kə la jɔ hunna wo, a wɔ dɛ sigbə vɔvɔ səsə ɲkɔtɔ, kə nyɔrɔn sənɔ gbɔxɔ i ji nə əvi ənə. ⁹Nə miawo a, mi hən aye, dɔ wo a kprɛ mi yi kɔjɔdɔxɔ wo, wo a xo mi lə mia bɔbɔxɔ wo, wo a kprɛ mi sɛ yi ədùgan wo kidə ədufyɔwɔ ɲkɔ cagbɛ tinyə, nə mi a d'əkunu ɲ lə wo ɲkɔ. ¹⁰Ɖo wo dɔ la do ənyənyɛ a nə dùkɔnwɔ see gbɔxɔ. ¹¹Nə miawo a, gākəmə wo a lə mi, i kprɛ mi sɛ yi kɔ kɔjɔ dɔxɔ a, mi ɲ kaa lə butamə kprɛ də ənyɔ kə mi a vɛ nu a ɲ o. Vɔ̀ a, ənyɔ kə Mawu a cɔ də aye mə nə mi ganamə a, i mi a nu, dɔ ɲ nyi miawo i la xonu o, vɔ̀ a, Gbɔ̀ngbɔ̀n Kɔkɔ i. ¹²Nɔ̀vi a sa ye nɔ̀ji bə wo a wù, nə nə kə dada wo la sa wo viwo nə wo a wù, i əvi wo la cɔ də wo məjitɔ wo ji, i wo a wɔ i wo a dɔ əkuhwɛ nə wo. ¹³Amə wo see la gbə mi cagbɛ tiinnɔ. Vɔ̀ a, amə kə la dən kəkə sɛ yi vɔvɔ nu a, amə hunna la gan.»

Vəvə səsə gaŋgan a

(Matie 24:15-28; Luka 21:20-24)

¹⁴«Gākəmə mi a va kprɛ ənu nyɔwunnyɔwun kə da nə əhən ənu a, la va lə ləfi ɲ dɔ la nɔ a amə kə lə hrən nu a, na mɔ̀ɲjɛ mə nyɔ̀ŋgbin, amə kə la lə Judeekan mə a wo, wo a si yi ətowɔ gɔmə. ¹⁵Amə kə la lə ɛ̀xɔ ta a ɲ kaa dɛ, i vɛ cɔ ənuɗɛ l'ɛ̀xɔ mə o. ¹⁶Amə kə la lə əbo mə a, ɲ kaa bə ye a trɔ va ɲgbə i va cɔ yee wu gaŋgan o. ¹⁷Ɔtavɔɛn i a nyi nə nyɔrɔn kə la fɔfu dɛ, kidə kə la lə na anɔ əvi wo lə ɲkəkə hunna wo mə a. ¹⁸Mi xɔdɛ nə ənu hunna wo ɲ ka jɔ lə vuvɔ gəmə o! ¹⁹Ɖo lə ɲkəkə hunna wo mə a, vɔvɔ kə amə wo la sɛ a, la sənɔwun sùgbɔ, i wo ɲ kprɛ hunna mɔ̀nki dɛ cɔ gākəmə Mawu dɔ xixə a, kəkə jə əgba a o, kprɛ wo ɲ kaa gbə kprɛ hunna mɔ̀ki dɛ gbəɗɛ o. ²⁰Nə Ɔtɔhɔnɔ ɲ mənɛ dɛ azan hunna wo kprɛtɔ a, amə dɛken ɲ kaa nɔ əgbə o, vɔ̀ a, ə dɛ azan hunna wo kprɛtɔ cagbɛ amə kə i can a wo tɔ. ²¹Nə amə dɛ va nu nə mi bə: "Kprɛ Kriso, Xɔgantɔ i lela kə, nɔmi ye i lə leenu dɛ nə" mi ɲ kaa xɔ ε sɛ o. ²²Ɖo vixɔtɔwɔ la va, i la bə yewo i nyi Kriso, Xɔgantɔ a, nɔmi Mawugbɛɗɔtɔwɔ, i la lə jrɛnu, i lə dɛ amrima nuwo disa, i nə wo tɛ sun ji i a, wo a fru amə kə Mawu can a wo. ²³Miawo a, mi hən aye, ənu a wo see i ɲ nu nə mi dɛ nə.

Àgbəto Èvi a la trɔva

(Matie 24:29-31; Luka 21:25-28)

²⁴ Vɔ̄ a, lə ɲkəkə hunna wo mə, lə vəvə səsə ɲgbə a, nyidɔn la do zubru, i wreti ɲ kaa gbə na ye kəkrə o. ²⁵ Wretiviwo la gejen co jɲkui, i wo a hunhun wusən kə lə jɲkori a. ²⁶ Ènə a, wo a kpɔ àgbəto Èvi a, i a gbɔnɔ lə àkpɔkpɔ mə, kidə wusən ganjan, kidə ɲtikɔkɔ. ²⁷ A dɔ ye ɲədɔtɔwo dɪdɪ, xixə a zogo amənə a wo ji, i wo a bɔ amə kə i can a wo, co fi anyigban a tɔji co a, i sə yi fi anyigban a vɔ do a.

Yesu kpɔra ənu amə wo də Figiti ɲ

(Matie 24:32-35; Luka 21:29-33)

²⁸ «Mi kpɔ ənu də Figiti ɲ: Nə ye lɔvi wo do àfefe i tɔ amaka wo dɔndɔn ji a, mi nya nɔ bə əxoci i təbɔ nə. ²⁹ Nə nə kə, nə mi va kpɔ ənu hunna wo lə jɔ a, mi nya bə Àgbəto Èvi a təbɔ see i lə əhɔn ji dɛ nə. ³⁰ Lə àdòdo mə a, ma dɛmə nə mi, əgbəviwo ɲ ka a ku ve gbɔxo ənu hunna wo see la jɔ o. ³¹ Jɲkori kidə anyigban la vayi, vɔ a tiinyo wo ɲ ka a dɛ vayi gbədɔ o.»

Mawu dɛken i dəsi gəkəmə xixə a la vɔ a

(Matie 24:36-44)

³² «Amə dɛ ɲ dəsi azan a o, kpɔ amə dɛ ɲ dəsi gaamə o, Mawuɲədɔtɔwo ɲ dəsi i o, Èvi a ca ɲ dəsi i o, Dada a dɛken i dəsi i. ³³ Mi hən aye, i nɔɲ, dɔ mi ɲ dəsi gaamə o. ³⁴ È wɔ dɛ sigbə ɲucu dɛka kə ka a doda: i cɔ yexo də asi nə ye mənsəntɔwo a ənə, ə cɔ ədɔ də asi nə wo dɛka dɛka, i nu nə əmɔnucɔtɔ a bə na nɔɲ. ³⁵ Ènə a, mi nɔɲ dɔ mi ɲ nya gəkəmə àxɔtɔ a la gbɔ do a o. È tə ɲ nyi fiɛnyigbɔ, ə tə ɲ nyi əzandomə, ə tə ɲ nyi gəkəmə kokrocu dɛtɔ a, nɔmi nyidin, ³⁶ cagbə nə ɲ ka gbɔ co mi do lə arɔn mə o. ³⁷ Ènu kə ɲ lə nu nə mi a, amə wo see i ɲ lə nu i nɔ, mi nɔɲ.»

Jifu əganwo bragbə də Yesu ŋ

(Matie 26:1-5; Luka 22:1-2; Jaan 11:45-53)

14¹ Ɛ kprɔtɔ nyicɔ nɛ wo a ɔu didivayixo kidə ɛxo kə mə wo ɔu nɛ kprɔtɔ kə mə wo ŋ də atikə a o, Mawuwɔsatɔganwo kidə əsəkpramətɔwo lə ɔə aye, də əmɔ kə wo a to, i la d'aye Yesu, i lə e, i wu i a ŋ. ² Wɔ lə nu lə woɔekiwo mə bə: «Mi ŋ ka tɛ ŋ lə e, l'ɛxo a gəmɔ o, nɛ ŋ nyi ənɔ o, dükɔn a la fɔngu.»

Nyɔrun ɔeka ku ceru d'ɛta nɛ Yesu

(Matie 26:6-13; Jaan 12:1-8)

³ Yesu va lə Betanii bota ɔɛ, i lə ɔunu lə Simɔɔ kə jə gudu kprɔ a xomə, gəkəmɔ i lə ɔunu a, nyɔrun ɔeka va gbɔ, i hən əgɔ kə wo cɔ əkrɛ nyɔngbin sɛ wɔ a ɔeka, i ceru kə xɔho a ɔɔ ɛ ɔɛ. Nyɔrun a frəkɔ nɛ əgɔ a, i ɔɔ cɛru a kɔ d'ɛta nɛ Yesu. ⁴ Amə ɔekawo lə, wo kə lə leena a wo mə, i ənu hunna ŋ jəji nɛ wo o, i wo tɔ nunu lə wo ɔekiwo mə bə: «Nukeejo i i lə gu cɛru a ənɔ ma?» ⁵ Wo cɔ wo a sa cɛru əla wu əhoga kadrɛ takpɔ(300), i lə sɛ ma nɛ ayamənɔ wo, i wo lə gbənyɔ nɛ nyɔrun a.» ⁶ Vɔ a, Yesu nu bə: «Mi daci i ɔɛ, nukeejo i mi lə d'aya nɛ ɛ? ənu nyɔngbin i i wɔ ŋ. ⁷ Ɖo ayamənɔwo lə ɔɛ kidə mi tɛgbɛ, i nɛ i jro mi də gadəmɔ a, mi cɔ mi a wɔ ənyɔɛ nɛ wo, vɔ a, nya ŋ kaa lə miagbɔ ɔɛ tɛgbɛe o. ⁸ Ənu kə a tɛ ŋ wɔ a, i i wɔ nɛ; ə si ami nɛ tiin ŋtiran ɔɛ nɛ, gbəkikə wo a ɔi ŋ a.» ⁹ Lə əɔɔdo mə a, ma ɔəmɔ nɛ mi: Lə əfisiəfi kə wo a do əŋə nyɔɛ a lə, lə xixə a see mə a, wo a nu nɛ ənu kə nyɔrun la wɔ a ca, i la sɛ ɔɔnɔ ŋu i.»

Juda ka sa Yesu ɔu

(Matie 26:14-16; Luka 22:3-6)

¹⁰ Juda Isikariotɔ, kə nyi ɔeka lə Yesu əɔəkprɔvi aməwivɔ awo mə a, yi Mawuwɔsatɔganwo gbɔ, i la sa Yesu nɛ wo. ¹¹ Kə wo ɔɔto e jɔɔ a, əjiɔ wo sɔgbɔ, i wo də əzɔ nɛ Juda bə yewo a na əho e. I Juda tɔ, nɛ a wɔmɔ, i la sa Yesu nɛ wo a jiji.

Yesu ɔu didivayixo a kidə ye ɔəkprɔviwo

(Matie 26:17-19; Luka 22:7-13)

¹² Gəkəmɔ wo ɔu nɛ kprɔtɔ kə mə wo ŋ də nɛ atikə a o, ye ŋkəkə ŋkɔtɔ a, azan kə gbɔ wo wu nɛ arengbɔviwo kə wo a sɛ ɔu didivayixo lə a sun. Yesu ə ɔəkprɔviwo lə ka ɛ sɛ bə: «Fi ə lə ji, mi a ɔa didivayixo a ye nuɔɔɔ n'əwo lə?» ¹³ Ənɔ a, Yesu ɔɔ ye ɔəkprɔviwo aməwivɔ ɔiɔɔ, i nu nɛ wo bə: «Mi yi əɔɔgan a mə, ŋucu ɔeka la dogo mi, i la hən əcigo ɔɛ. Mi kprɔ ɛ do. ¹⁴ Ɔxo kə mə a ɔɔ a, mi nu nɛ Ɔxotɔ a bə: "Ənukpramətɔ bə: Fi ɛxo kə ə cɔ ɔɛ, i nye kidə tiin ɔəkprɔvi wo mi a ɔu didivayixo a yenu ɔuɔu lə?" ¹⁵ Kina a, a disa ɛxo gangan ɔeka nɛ mi lə sigbɔ ji, i wo grado e ɔɛ, i ənu wo sɔgbɔ ɔɛ ləmɔ, leena i mi a ɔa ɛxo a yenu ɔuɔu nɛ mi lə.» ¹⁶ Yesu əɔəkprɔvi aməwivɔ awo yi əɔɔgan a mə, i kprɔ ənu awo sigbɔ i nui nɛ wo a; i wo ɔa ɛxo a ye nu ɔuɔu wo leena.

¹⁷ Kə fiɛnyigbɔ sun a, Yesu kidə ye ɔəkprɔvi aməwivɔ a wo va. ¹⁸ Gəkəmɔ wo lə ɔunu a, Yesu bə: «Lə əɔɔdo mə a, ma nu nɛ mi, amə ɔeka lə miəmɔ, i lə ɔunu kidə ŋ, i kaa sa ŋ.» ¹⁹ Kə əɔɔkprɔvi a wo s'ənɔ a, əwun kuwo, i wo tɔ Yesu kàka sɛ ɔekaɔeka bə: «Ənyɔ i a?» ²⁰ Yesu nu nɛ wo bə: «Amə ɔeka i, i lə mi aməwivɔ a wo mə, i lə d'alɔ agban ɔekaa mə kidə ŋ. ²¹ Ɖo əgbətɔ əvi a la ku, sigbɔ wo ŋɔ e də ŋ lə Mawunɔ wema mə a, vɔ a, hee! Nə amə kə a see a! wo mɛne gbɔ amə na ma ji a, a nyɔ nɛ ɛ wu.»

Yesu ɔu ənu ɔuɔu kəkə kidə ye dəkprəviwo

(Matie 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 kəl 11:23-25)

²² Gəkəmə wo lə ɔunu a, Yesu cə kprɔnɔ a, i xoɔɔ dəji, i kan ε i na ye dəkprəviwo, i bə: «Mi xɔ ε ɔu, kilaa tiin ɔtiran i.»

²³ Ƴ gbə cə kɔfo ɔeka, i vɛɛn ləmə, i i xoɔɔ dəji, i sə nawo, i wo see nui. ²⁴ I i nu nə wo bə: «Ila a tiin hun i, əhun kə Mawu sə cə əgu nunu fɔ sə d'ətə a i, ye i kɔdə anyigban mə də amə sùgbɔ ətamə. ²⁵ Ma nu ədòdò nɛ mi: nyi ɔ kaa gbə nu vɛɛn ɔə gbəɔ, kəkə sə jə gbəkikə naa gbə va nui lə Mawufyɔɔɔɔɔɔ a o.» ²⁶ I wo ji əxo a ye hawo, i yi əto kə ji olivutiwo nɔnɔ a.

Yesu bə pyɛɛ la gbə ye

(Matie 26:31-35; Luka 22:31-34; Jaan 13:36-38)

²⁷ Yesu va nu nə ye dəkprəviwo bə: «Miawo see i la si gbə ɔ ɔɛ, ɔɔ wo ɔrɔ ε də Mawunyo wema mə bə: "Naa wu arengbɔ kprɔtɔ a, i arengbɔ awo see la gbando". ²⁸ Vɔ a, nə ɔ va nyo cɔ ku a, naa jənkɔ nə mi yi Galilee.» ²⁹ Pyɛɛ va nu nə ε bə: «Bari nə amə wo see gbəwo a, nya ɔ kaa gbə əwo o!» ³⁰ Yesu nu nə ε bə: «Àdòdòmə a, ma ɔəmə n'əwo, ə wo a, l'əzan əla mə ifia a, gbəxo kokro a ɔatɔ zəvə a, aa nu zətɔn bə ye ɔ dəsi ɔ o.» ³¹ Vɔ a, Pyɛɛ gbə trɔ nu i kidə kàka dəji bə: «Bari ə byɔ bə ma ku kidə əwo a, nyi ɔ kaa gbə bə nyi ɔ dəsio o gbəɔɔ o.» i àdəkprəvi ɔɛyawo cawo nunyo ɔeka a.

Yesu xoɔɔ lə Jesemane

(Matie 26:36-46; Luka 22:39-46)

³² Yesu kidə ye dəkprəviwo va yi ləfi wo yɔnɔ bə Jesemane a, i i nu nə ye dəkprəviwo bə: «Mi nɔ lela ma vɛ xoɔɔ.» ³³ Ƴ kprɔ pyɛɛ, Jakə kidə Jaan. Vɔnɔnɔ tɔ Yesu jiji, i àdikà tɔ ε coco. ³⁴ I i nu nə wo bə: ɔtikuku kə kprɔ namə yiku a mə i ɔ lə ɔɛ; mi nɔ lela i mi ɔ kaa danrɔn o. ³⁵ Ƴ gboyi ɔkɔ hwɛɔɔɔɔ, i cɔnmɔnyi, i tɔ əɔɔ xoxo, kprɔ bə nə a tə ɔ jəji a, vəvə səsə hunna ye gəmə na gboyi àzɔge nə ye. ³⁶ Ƴ lə nu bə: «Tiin Dada vəvə, ənu ɔkən ɔ gro nə wo o, gbo vəvə səsə kɔfo əla də àzɔge ɔ, ɔ kaa nyi tiinjromə nu o, vɔ a, na nyi tɔ o.» ³⁷ Lə hunna ɔgbə a, ə trɔ va ye dəkprəviwo gbɔ, i kprɔ wo lə danrɔn, i i nu nə Pyɛɛ bə: «Simɔ! arɔn i ə lə dɔn a? ɔ kaa tə ɔ nɔwun nə gəxoxo ɔeka kprətə a? ³⁸ Mi nɔɔ ɔ xoɔɔ nə mi ɔ kaa va jə tətə kprɔ mə o, ɔ əgbətɔ əye ji nɔ bə ye a wɔ ənyɔɔ, vɔ a, ɔtiran ɔ wɔ wusən ɔɛ o.»

³⁹ Ƴ gbə trɔ gbo yi, àzɔgə nəo, i gbə xo əɔɔ ɔeka a pɛpɛpɛ. ⁴⁰ Ƴ gbə trɔva àdəkprəvi a wo gbɔ, i gbə kprɔwo lə arɔn mə, ɔ wo ɔkuviwo kprɔn ɔɛ nə arɔn, i wo ɔ nya ənyɔ kə wo a nu nə Yesu a o. ⁴¹ Kə i trɔva zətɔn a tɔ a, ə nu nə wo bə: «Mi kprɔtɔ i lə danrɔn, i lə gbɔn a? Ƴ vɔ; əga a xo, i wo a cɔ əgbətɔ əvi a də asi nə àɔjɔtəwo. ⁴² Mi cɔ! Mi a yi! Mi kprɔ amə kə lə saɔ a təbɔ.

Wo lə Yesu

(Matie 26:47-56; Luka 22:47-53; Jaan 18:3-12)

⁴³ Yesu kprɔtɔ i lə xonu ɔɔɔ i Juda kə nyi ɔeka lə ye dəkprəvi aməwivə a wo mə a va, i amə sùgbɔ ɔɛkawo kprɔ ε do, i hən əwi kidə əkprɔ wo. Mawuvɔsɔtɔganwo, əsədɔwɔtɔwɔ kidə əduməganxowo i dɔwo ɔɔɔ. ⁴⁴ Juda kə lə sa Yesu a, na dəsi ilawo ɔɛ bə: «Amə kə na a kisi nɔ a, ye i, mi a lə e i kprɔ ε yi, nə mia ɔkuvi na nɔji nyɔɔɔgbin. ⁴⁵ Kə Juda va zɛɔɔka a, ə təbɔ Yesu i bə: «Ƴgan!» i kisi nə ε. ⁴⁶ Amə ɔɛyawo zɔn Yesu ji, i lee. ⁴⁷ Amə kə l'ədu kidə Yesu ɔɛ a wo ɔeka rɔ əwi, i xu Mawuvɔsɔtɔ gan ye məsəntɔ, i kprɔ əto nə ε. ⁴⁸ Yesu xɔ nuxo, i bə: «Jaguda i ɔ nyi i dɔ i mi hən əwi kidə əkprɔ wo i ka va lə ɔ a? ⁴⁹ Ƴkə ɔkə tɛɛgbe i ɔ lə mia dɔɔɔdòmə i na lə kprɔ ənu amə lə Mawusənxo, i mi ɔ lə ɔ o; vɔ a, cəgbə nə ənu kə wo ɔrɔ də

mawunyo wema mə a na jɔ i.» ⁵⁰ I Ye dəkprəwivo see si gbə e dɛ. ⁵¹ Dəkɛje dɛka kprɔ Yesu do, i lə avɔn dɛka mə, i wo lee. ⁵² Vɔ̄ a, ə gbə avɔn a dɛ, i si ama ama.

Wo kprɔ Yesu yi kɔjɔdɔxo ganɔan a

(Matie 26:57-68; Luka 22:54-55; 22:63-71; Jaan 18:13-14,19-24)

⁵³ Wo kprɔ Yesu yi Mawuwɔsatɔgan a gbɔ. Mawuwɔsatɔ wo, əduməganxowo kidə əsəkpramətɔwo see va bɔ də leena. ⁵⁴ Pyee lə kprɔ ɛ do to àzɔgə, kəkə se yi Mawuwɔsatɔgan a ye xomə. Ǻ kanrən dɛ kidə aməsəntɔ a wo, i lə xuzo.

⁵⁵ Mawuwɔsatɔganwo kidə kɔjɔdɔtɔganwo see lə ji àgɔ̄ kə wo a do Yesu, i la dɔ əkuhwɛ nɛ a. Vɔ̄ a wo η kprɔ ədɛ o. ⁵⁶ Dɔ amə sùgbɔ i lə d'ənu vɔɛn də Yesu η, vɔ̄ a, əvɔɛn kə wo lə do e a wo dɛkɛn η sɔgbə də ədɛ nu o. ⁵⁷ Amə dɛwo co jətə i dovɔɛn bə: ⁵⁸ «Mi sə i ì lə nu bə: "Naa gban Mawusənxo əla kə àgbətɔ cɔ alɔ sə gba a, i lə ηkəkə amətɔn mə a, na a mə əbulɔmə kə η ka nyi àgbətɔ əlɔ i wo sə gbɛɛ a o.» ⁵⁹ Vɔ̄ a, kəkə jə leena a, wo nuxowo dɛ η sɔgbə də ədɛ nu o. ⁶⁰ Mawuwɔsatɔgan a co jətə lə àgùdo a mə, i byɔ Yesu sə bə: «Ǻnyɔ kə amə wo lə nu də əwun o a wo nə, η wɔ ənyɔ dɛ dɛ i la nu də wo η a?» ⁶¹ Ama, Yesu η kənu də mə nə wo o, i Mawuwɔsatɔgan a gbə trɔ byɔ ɛ sə bə: «Ǻwo i nyi Kriso, Xɔgantɔ Mawu kə amə wo see kanəfu a ye vi a?» ⁶² Yesu bə: «Ǻɛn ənyə! I mia va kprɔ àgbətɔ əvi a lə kanrɛnxo lə dɔsimə nə Mawu wusən seetɔ a. Mia gbə va kprɔ ɛ i a gbɔnɔ co jɪnkori lə àkprəkprɔwo mə.» ⁶³ Kə Mawuwɔsatɔgan a sə ənyɔ hunna wo a, ə vu yewuwo i bə: «Kunu dətɔ kee mí gbə lə ji! ⁶⁴ Mi η sə ənu vɔɛn kə i dɛ də Mawu η a a? Nukee mi kprɔ də η? i wo see do àgɔ̄ ɛ, bə ə jə nə əku. ⁶⁵ Amə dɛwo lə wo mə i tɔ ətən tutu kɔdə η, i na cɔ ənu cɔn ηkuvimə nə ɛ, i na tɔ əkɔɛ, i na byɔ ɛ sə bə: «Nu amə kə xo o a», i aməsəntɔ awo dɛn, i tɔ ətomə xoxo nə ɛ.

Pyee gbə bə ye η dəsi Yesu o

(Matie 26:69-75; Luka 22:54-62; Jaan 18:15-18; 18:25-27)

⁶⁶ Pyee gbə kprɔtɔ dɛ lə àxo a domə, i Mawuwɔsatɔgan a y'eməsəntɔ nyɔrun dɛka va. ⁶⁷ Ǻ kprɔ pyee i ì lə xuzo, ə jro e kprɔ nyɔngbin, i nu nə ɛ bə: «Woca ə zɔn nɔ kidə Yesu Nazaretitɔ a.» ⁶⁸ Pyee mə, i bə: «Nyi η nya ənu dɛ o, kprɔ nyi η mɔnjə ənyɔ kə ə lə nu a mə o.» Kə i nu ənə a, ə do lə wo mə i gbɔyi àgbɔ a nu, [i kokro dɛka dɛtɔ.] ⁶⁹ Aməsəntɔ nyɔrun a, gbə kprɔ ɛ, i tɔ nunu nə amə kə lə leena a wo bə: «Amə la ca lə yetɔwomə.» ⁷⁰ Pyee gbətrɔ mə. Kə i nɔ zan a, amə kə leena dɛ a wo cawo nu nə Pyee bə: «Ǻ lə yetɔwomə kokoko, dɔ Galileetɔ i ə nyi.» ⁷¹ Vɔ̄ a, Pyee bə nə i nyi η lə xovi iya, Mawu na dɔnto η, η ta Mawu dəji bə: «Nyi η dəsi ηucu kə mi lə nu hunna a o.» ⁷² Zədqəka a, kokro dɛtɔ zəvə a tɔ, i Pyee dɔŋu ənyɔ kə Yesu nune dɛdɛca a: «Gbɔxo kokrocɔ a dɛtɔ zəvə a, aa nu zətɔn bə ye η dəsi η o.» Kə i dɔŋu ənyɔ hunna a, ə do zedɛka i dɛ avin do.

Wo kprɔ Yesu yi Pilatə ŋkɔ

(Matie 27:1-2,11-14; Luka 23:1-5; Jaan 18:28-38)

15¹ Lə nyidin tɛɛn a, Mawuvɔsatɔganwo bɔ kidə əduməganxowo, əsəkpramətawo kidə kojoɔtɔɔganwo see. I wo bra Yesu i cɔ ɛ sɛ də əsi nɛ Pilatə. ² Pilatə ka ɛ sɛ bə: «Ɛ wo i nyi Jifuwo fyc a?» Yesu rɔn nɛ ɛ bə: «Ɛwo i lə nu i.» ³ Mawuvɔsatɔganwo lə doɔɔɛn sùgbɔ Yesu. ⁴ Pilatə gbətrɔ ka nyɔ ɛ sɛ bə: «[Ƴ] wɔ ənyɔ ɔkɛn ɔkɛ ɛ a? Ɛ sɛ əɔɔɛn nənə kə wo lə do o a wo a!» ⁵ Vɔ a, Yesu ŋ gbə nu nyɔ ɔkɛn o, i i kpaca Pilatə.

Wo ɔo əku hwe nɛ Yesu

(Matie 27:15-26; Luka 23:13-25; Jaan 18:39; 19:16)

⁶ Lə didivayixo ɔu gbə tegbɛɛ a, Pilatə ɔo nɛ əgasəntɔ ɔkɛka kə dükɔn a byɔ a do. ⁷ Ŋucu ɔkɛka lə gakpamə ɔkɛ i tɔbɛ Barabasi kidə əgufɔntɔwɔ kə wu amə lə əgufɔnɔn gāmə awo. ⁸ I əhwà yi Pilatəgbɔ, i tɔ ɛ byɔ byɔ bə na wɔ ənu kə i wɔ nɔ nɛ nɔ yewo. ⁹ Pilatə ka wo sɛ bə: «Mi lə ji bə ma daci Jifuwo fyc a ɔkɛ nɛ mia?» ¹⁰ Do Pilatə nya bə amə nu vɛ amə ŋ i ɔo, i Mawuvɔsatɔganwo va cɔ Yesu dɛ əsi nɛ ye. ¹¹ Vɔ a, Mawuvɔsatɔganwo lə fɔn əhwà ɔəji, nɛ Pilatə na gbɔjɛn i gbə Barabasi ɔkɛ nɛ yewo. ¹² Pilatə gbə trɔ kawo sɛ bə: «Nukee mi lə ji bə ma wɔ nɛ amə kə mi lə yɔ bə Jifuwo fyc a?» ¹³ Wo gbə d'əxa sinsin bə: «Kren dɛ aticogaji!» ¹⁴ Pilatə kawo sɛ bə: «Ənuɔɔn kee i wɔ? I wo gbə trɔ d'əxa sinsin bə: «Kren dɛ aticogaji!» ¹⁵ Pilatə lə ji i la nyɔ lə əhwà a si, i daci Barabasi ɔkɛ, i i ɔo i wo xo Yesu, i cɔ ɛ dɛ əsi nɛ sɔjawo, nɛ wo a kren dɛ aticogaji. ¹⁶ Sɔjawo kprɔ Yesu yi ədùgan ə xomə, i wo yɔ sɔja kpɛti awo see bɔ. ¹⁷ Wo cɔ awu jen¹ diŋdin ɔkɛka do nɛ ɛ, i cɔ ənuja sɛ rɔn əfyɔ kuku ɔkɛka, i sɛ cɔn d'əta nɛ ɛ. ¹⁸ I wo tɔ ɛ cici bə: «Mi dənugu Jifuwo fyc.» ¹⁹ I wo a lə cɔ əjəti ɔkɛka xota nɛ ɛ, i na tutan kɔdɛ ŋ, i wo a jəkro, i na dənugu nɛ ɛ. ²⁰ Kə wo nɛ ɛ camissi jɔɔ a, wo ɔo awu jen a nɛ ɛ, i cɔ yɛŋta wuwɔ do nɛ ɛ, i kprɔ ɛ do i la kren dɛ aticogaji.

Wo kran Yesu dɛ aticogaji

(Matie 27:32-44; Luka 23:26-43; Jaan 19:17-27)

²¹ Kə wo kprɔ Yesu yikɔ a, ŋucu ɔkɛka lɛ i gbɔ cɔ bomə va yikɔ, wo yɔ nɛ ɛ bə Simɔɔ i i cɔ Sireni, Alesandə kidə Rifisu ə dada i nyi, i sɔjawo dro e aticoga dɛ əgan ŋ, bə na hɛɛn kprɔ Yesu do. ²² I wo kprɔ Yesu yi toho kə wo yɔ nɔ bə Gɔlugɔta a. Gɔlugɔta a ye gɔmɛ i nyi «Ɛtaxugo toho.» ²³ I wo ji bə yewo a kpə vɛɛn kə wo caka kidə Mirə a nɛ ɛ. Vɔ a, Yesu gbə ŋ nu i o. ²⁴ I wo kren dɛ aticogaji, i wo dɛ əkɔ dɛ ye wu woji, i la kpɔ nənə kə amə ɔkɛka ɔkɛka la xɔ a. ²⁵ Nyidin lə ga amasiɔkɛ mɛ mɛki i wo kran ɛ dɛ aticogaji. ²⁶ Wo ŋrɔ ənu kə ɔo i wo ɔo əku hwe nɛ a d'ətarigbɛ lə aticoga a ji bə: «Jifuwo fyc.» ²⁷ Wo kran jaguda aməvɔ ɔkɛkawo dɛ əxa nɛ ɛ, wo kran ɔkɛka dɛ ɔusimə, i kran əvatɔ dɛ əmiomə. [²⁸ Nə i, ənu kə wo ŋrɔ dɛ Mawunyɔ wema mɛ ɔkɛ a jɔ a nɛ, ye i nyi bə: «Wo hɛɛn dɛ ənuɔɔn wɔtɔ wo mɛ.»] ²⁹ Əmɔɔɔntɔwɔ na lə zui, i na lə hunhunɔta bə: «Hooɔ n'əwo! Ɛwo i kaa gban Mawusənxo, i la gbə trɔ gbɛɛ lə ŋkəkɛ tɔn a tɔ mɛ. ³⁰ Xɔ ɔkɛkiwo gan, i na ɔi cɔ aticoga a ji!» ³¹ Nə nɛ kə i Mawuvɔsatɔganwo, əsəkpramətawo lə kalasi Yesu, lə woɔkɛkiwomə bə: «Ɛ xɔ amə ɔoɔ gan, i ŋ ka tɛ ŋ xɔ ɔkɛkia gan a! ³² Kriso, Xɔgantɔ Izrayeli ə fyc a, na ɔi lə aticoga a ji ifia nɛ mi a kpɔ, kina a mi a xɔsə.» Amə kə wo ka dɛ aticogaji lə akpaɔkɛka nɛ Yesu awo cawo lə zu i.

¹15.17 Lə ganamə a, əfyɔwɔ kidə amə ŋkuvi ləjiwo, i do nɛ awu jen hunna wo.

¹15.28 Wema xoxo sùgbɔ lə grɛki gbəmə, i wo ŋ wɔ hənhrəmɛ ila ɔkɛ o

Yesu ku

(Matie 27:45-56; Luka 23:44-49; Jaan 19:28-30)

³³ Kə gəwivə xo dəqə a, i zubru do də xixə a see mə kəkə jə əga amətən mə. ³⁴ Lə ga tən mə a, Yesu də àxa sinsin, i bə: «Elii Elii, lama sabakitani?» Ye gəmə i nyi: «Tiin Mawu! Tiin Mawu nukeejə i ə gbə η dɛ?» ³⁵ Kə amə kə leena dɛ awo dɔo sə ənə a, wo bə: «Mi doto, ə lə yə Elii!» ³⁶ Amə dɛka sudu lə amə awo mə, i cə àvə̀n kə wo nyɔ̀ də vɛen hwanhwan mə, i cə ε tɔ̀ də əjəti nu, i sə dənə nə Yesu bə na nu. I bə: «Mi vin nə mi a kɔ̀ bə Elii a la va dɛ i lə aticoga a ji ma.» ³⁷ Və̀ a, Yesu də àxa sinsin, i bənu. ³⁸ I àvə̀n kə wo sə co Mawusənxo a mə a vu dəvə̀ lə doŋdomə co əji v'ə̀gə̀mə. ³⁹ Kə sɔ̀ja kavə̀takpogan kə l'ətə̀ lə ηkə̀ nə Yesu a, kɔ̀ sigbə i ku mə a, i bə: «Kokoko a, ηjucu la Mawu əvi i lə nyi!» ⁴⁰ Nyɔ̀run dɛkawo lə àzə̀gə̀ dɛ i lə kɔ̀nu dɛdɛ, nyɔ̀run hunna wo i nyi: Mari kə co Madala a, Mari Jakə dɛvicukuvu a kidə Jozee wo nana, kidə Salomee ca. ⁴¹ Nyɔ̀run hunna wo i lə kɔ̀rɔ̀ Yesu do i na lə d'alo ε ga kəmə i lə Galilee a, nyɔ̀run sùgbə bulə̀məwo kə kɔ̀rɔ̀ ε do va Jərizaləmù awo ca leena dɛ kidə e.

Wo dɛ Yesu

(Matie 27:57-61; Luka 23:50-56; Jaan 19:38-42)

⁴² Fiənyigbə sun, i gbonana nyi əzandə̀ndə̀n nə Jifuwo gbə̀ngbə̀n zan a. ⁴³ ηjucu dɛka lə kojoqotə̀ganwo mə, i wo yə̀ nə ε bə Jozefu, i i co Arimate duganmə, i nyi amə ηkuvilə̀ji, i i nətə̀ kɔ̀rɔ̀ Mawu fyə̀dɛdɛ dɛ. Jozefu doji i yi Pilatə gbə i vɛ byə̀ ε Yesu əku. ⁴⁴ Ə kɔ̀paca Pilatə bə Yesu ku və̀. I i yə̀ sɔ̀ja kavə̀takpo gan a, i ka ε sə bə Yesu ku ə diŋdin i ma? ⁴⁵ Kə i sə ənyə̀, lə sɔ̀ja kavə̀takpo gan a nu a, i dɛgbə̀ nə Jozefu bə na vɛ cə amə kuku a. ⁴⁶ Jozefu vɛ co àvə̀n dɛka, i dɛ Yesu əku co lə aticoga a ji, i cə àvə̀n a tro də e, i vɛ dɛi də əyɔ̀do kə wo ku də əkpə̀tomə a mə. I bri əkpə̀ gangan dɛka də əyɔ̀ a nu. ⁴⁷ Mari kə co Madala a kidə Mari Jozee ə nana wo kɔ̀rɔ̀ fi wo dɛ i do a.

Yesu nyo co lə amə kuku wo mə.*(Matie 28:1-8; Luka 24:1-12; Jaan 20:1-10)*

16¹ Kə jifuwo gbəngbɔnzan vayi a, Mari kə co Madala a, Mari Jakə nana, kidə Salome wo hrə ami sisi hontəwo i ka ve si i nə Yesu əku a. ²I lə kəsidaḡbə nyidintəen a, kə nyidɔn do a, nyɔrun awo va yi yɔdo a to. ³Wó lə ka wo dəkiwo sə bə: «Mee i la bri əkpə a ji lə əyɔ a nu nə mi?» ⁴Kə wo kpɔ ŋkɔ dɪɖa a, wo kpɔ bə wo bri əkpə a jii lə əyɔdo a nu, əkpə a gaŋgan taŋ. ⁵I nyɔrun awo ɖo yɔdo a mə, i kpɔ dəkeje ɖeka i kanrən də ɖusimə, i do awu əye diŋdin ɖɛ, i vɔnɔn gaŋgan ɖeka jə woji. ⁶Vɔ a, ɖekeje a nu nə wo bə: «Vɔnɔn ŋ ka ji mi o, Yesu Nazaretitɔ kə wo ka də aticogaji, i i nyo lə amə kuku wo mə i mi lə ji a, ŋ gbə lə la o, fi wo cɔ ɛ do a kə. ⁷Vɔ a, mi ve nu nə Pye kidə ye dəkpɔvi ɖeyawo bə: "Ɛ jə ŋkɔ nə mi yikɔ Galilee, leena i mi a ve kpɔ ɛ lə, sigbə i nui ɖɛ nə mi a."» ⁸Nyɔrun awo do i si yi əzɔḡə nə yɔdo a, ɖo àdikà co wo kəkə wo lə kuku, i wo ŋ nunyo ɖəken nə amə ɖə o, ɖo wo lə vɔnɔn.

Yesu disa ɖekia nə Mari kə co Madala a*(Matie 28:9-10; 18-20; Luka 24:13-53; Jaan 20:11-18; Aməɖɔɖiɖa 1:6-11)*

⁹[Kə Yesu nyo co l'əku lə kəsidaḡbə ŋgbangbansigbɔ a, ə cɔ ɖekia disa nə mari kə co Madala kə ji i nya gbəngbɔn vɔen amadrə lə a gbɔxo. ¹⁰Ɛ yi i ve nui nə amə kə nɔ ədu kidə Yesu, lə ŋtikuku kidə avin fanfan mə awo. ¹¹Vɔ a, kə wo sə i Mari lə nu bə: «Yesu labgə, ŋ kpɔ ɛ a!», wo ŋ xɔ yə nyo sə o.

Yesu disa ɖekia nə ye dəkpɔvi aməvə*(Luka 24:13-35)*

¹²Hunna wo ŋgbə a, Yesu ɖə ɖekia disa də arɔkpa bu nə ye dəkpɔvi aməvə, kə lə bomə məji ɖe nyikɔ awo. ¹³Àdəkpɔvi aməvə a wo trɔ vayi, i va to e nə àdəkpɔvi ɖeya wo, kpɔ wo ŋ xɔsə ca o.

Yesu disa ɖekia nə ye dəkpɔvi wo*(Matie 28:16-20; Luka 24:36-49; Jaan 20:19-23; Aməɖɔɖiɖa 1:6-8)*

¹⁴Lə vɔvɔ mə a, Yesu cɔ ɖekia disa nə àdəkpɔvi aməwiɖeka awo, gəkamə wo lə ɖunu a, ə xonu də wo jimaxɔsə kidə wo to tritri ŋ. Ɖo wo ŋ xɔ amə kə kpɔ Yesu ə nyɔnyɔ awo nyo ji sə o. ¹⁵Hunna ŋgbə a, i nu nə wo bə: «Mi yi xixə a see mə, i do əŋə nyɔe a nə àgbətɔwo see. ¹⁶Amə kə la xɔsə, i la lə Mawuci a la kpɔ xɔgan; vɔ a, amə kə ŋ xɔsə a o, wo a do hwe ɛ. ¹⁷I amə kə la xɔsə awo, ənu jiwun kə la kpɔwo do awo kə: Wo a nya nə gbəngbɔn vɔen wo lə tiin ŋkɔ mə, i la lə xonu də əgbə yeye wo mə, ¹⁸Nə wo lə ədan kidə alɔ a, nɔmi wo nu ənu kə wu nə amə a, ənu vɔen ɖəken ŋ ka wɔwo o; wo a cɔ alɔ də dɔnɔwo ji i əɖɔ a vɔ nə wo.»

Yesu yi səxo*(Luka 24:50-53; Aməɖɔɖiɖa 1:9-11)*

¹⁹Kə Àxotɔ Yesu xonu ənə nə wo jrɔ a, wo cɔ ɛ yi səxo, i i kanrən də ɖusi mə nə Mawu. ²⁰I àdəkpɔvi awo yi, i ve tɔ əŋə nyɔe a nunu to àfisifi. Àxotɔ Yesu na lə dalɔwo lə əɖɔ a mə, i na lə ɖəɛ disa bə, ənyɔ kə wo lə nu a, àɖɔdo i, to ənu jiwun kə wo jrɔ nɔ awo mə.]